

POLITIKAS ZIŅOJUMS
PAR MIGRĀCIJAS UN PATVĒRUMA
SITUĀCIJU LATVIJĀ
2011.GADĀ

Rīgā, 2012.gada aprīlī

Ar Eiropas Savienības Padomes 2008.gada 14.maija lēmumu Nr.2008/381/EK izveidots Eiropas migrācijas tīkls, kura mērķis ir pildīt ES un dalībvalstu institūciju informācijas vajadzības, sniedzot aktuālu, objektīvu, uzticamu un salīdzināmu informāciju par migrācijas un patvēruma jomu, tādā veidā atbalstot ES politikas veidošanu minētajās jomās. Eiropas migrācijas tīklu izmanto arī, lai sabiedrībai nodrošinātu informāciju par šiem jautājumiem.

Tīklu veido Eiropas Komisija un dalībvalstu nozīmēti kontaktpunkti. Katrs kontaktpunkts izveido valsts migrācijas tīklu.

Katrs valsts kontaktpunkts reizi gadā sniedz ziņojumu, kurā izklāstīts stāvoklis migrācijas un patvēruma jomā atbilstīgā dalībvalstī, ietverot politikas attīstību un statistikas datus.

Eiropas migrācijas tīkla Latvijas kontaktpunkts ir Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

Ziņojuma autori:

Kristīne Bērziņa, Eiropas migrācijas tīkla
Latvijas kontaktpunkta eksperte
Linda Krūmiņa, Eiropas migrācijas tīkla
Latvijas kontaktpunkta eksperte

Recenzenti:

Jānis Citskovskis, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes priekšnieka vietnieks
Ilze Briede, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes Migrācijas nodaļas vadītāja
Sanda Kundrāte, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes Personu statusa kontroles nodaļas
vadītāja
Lāsma Stabiņa, Iekšlietu ministrijas Nozares politikas departamenta Politikas ieviešanas
nodaļas vecākā referente
Līga Vijupe, Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes Patvēruma lietu nodaļas vadītāja

Kontakti:

Čiekurkalna 1.līnija 1, k-3,
Rīga, Latvija, LV-1026
Tālrunis: +371 67219492
Fakss: +371 67219431
E-pasts: emn@pmlp.gov.lv
Tīmeklis: www.emn.lv

SATURA RĀDĪTĀJS

ANOTĀCIJA	4
1. IEVADS	6
1.1. Metodoloģija	6
1.2. Terminu un definīcijas	7
2. POLITISKAIS UN TIESISKAIS IETVARIS	7
2.1. Politiskās sistēmas struktūra un institucionālais konteksts	7
2.2. Tiesiskās sistēmas struktūra	7
3. POLITISKĀ, TIESISKĀ UN INSTITUCIONĀLĀ ATTĪSTĪBA	8
3.1. Būtiskākās politiskās izmaiņas	8
3.2. Būtiskākās diskusijas par politikas un normatīvo aktu pilnveidošanu	11
3.3. Būtiskākās institucionālās izmaiņas	14
4. LEGĀLĀ IMIGRĀCIJA UN INTEGRĀCIJA	16
4.1. Ekonomiskā migrācija	16
4.1.1. Izmaiņas nacionālajā perspektīvā	16
4.1.2. Izmaiņas ES perspektīvā	21
4.2. Ģimenes apvienošanās	22
4.3. Integrācija	23
4.4. Pilsonība un naturalizācija	25
5. NELEGĀLĀ MIGRĀCIJA UN ATGRIEŠANA	27
5.1. Nelegālā migrācija	27
5.2. Atgriešana	30
5.3. Cilvēku tirdzniecības novēršana	33
6. ROBEŽKONTROLE	36
6.1. Ārējo robežu imigrācijas kontrole un pārraudzība	36
6.2. Sadarbība robežu jautājumos	38
7. STARPTAUTISKĀ AIZSARDZĪBA UN PATVĒRUMS	41
8. NEPAVADĪTIE NEPILNGADĪGIE UN CITAS NEAIZSARGĀTĀS GRUPAS	43
9. VISPĀRĒJĀ PIEEJA MIGRĀCIJAI	44
10. ES TIESĪBU AKTU IEVIEŠANA	45
11. IZMANTOTO AVOTU UN LITERATŪRAS SARAKSTS	48

ANOTĀCIJA

Politikas ziņojums sniedz pārskatu par migrācijas un patvēruma jomā notiekošo Latvijā laika posmā no 2011.gada 1.janvāra līdz 31.decembrim. Ziņojuma uzdevumi – attēlot nacionālo tiesību aktu izmaiņas, administratīvo praksi, politiskās un publiskās debates migrācijas un patvēruma jomā, ietvert informāciju par ES Imigrācijas un patvēruma pakta un Stokholmas programmas īstenošanu Latvijā un analizēt ES īstenoto migrācijas un patvēruma politikas ietekmi uz Latvijas migrācijas un patvēruma politiku.

Būtiskākie **politiskie notikumi** Latvijā saistīti ar Saeimas, prezidenta, partiju un valdības darbību. 2011.gadā pēc Valsts prezidenta V.Zatlera ierosinājuma un turpmākā referendumā tika atlaista 10.Saeima – prezidents pirmo reizi Latvijas vēsturē izmantoja tiesības ierosināt Saeimas atlaišanu. 2011.gada 2.jūnijā notika Valsts prezidenta vēlēšanas, kurās uzvaru guva 10.Saeimas deputāts, „Zaļo un Zemnieku savienības” pārstāvis – Andris Bērziņš.

2011.gada 17.septembrī notika ārkārtas 11.Saeimas vēlēšanas, kuru rezultātā vadībā tika izvirzīti jauni politiskie spēki. Jauno valdību, kuru Saeima apstiprināja 25.oktobrī, izveidoja „Zatlera Reformu partija”, „Nacionālā apvienība” un „Vienotība”. Par iekšlietu ministru kļuva „Zatlera Reformu partijas” pārstāvis Rihards Kozlovskis, kurš par vienu no savas darbības prioritātēm izvirzījis cīņu ar nelegālo migrāciju.

Plaši gan sabiedrībā, gan politikajās aprindās tika diskutēts par pilsonības iegūšanas, valstī pastāvošās valodas politikas un ekonomiskās migrācijas jautājumiem.

Pārskata periodā noticis **dažādu iestāžu atbildības jomu pārdalījums**: Kultūras ministrijai tika deleģēta integrācijas funkcija, jauna funkcija deleģēta Tiesībsarga birojam, savukārt, Valsts robezsardzes un Pilsonības un

migrācijas lietu pārvaldes funkcijas tika paplašinātas.

Legālā migrācija

2011.gadā turpina palielināties pirmreizēji izsniegto uzturēšanās atļauju skaits – 3777, salīdzinot ar 2010.gadu, kad tika izsniegtas 2329 atļaujas.

2011.gada laikā veikti vairāki normatīvo aktu grozījumi, lai atvieglotu trešo valstu pilsoņu ieceļošanu un uzturēšanos Latvijā nodarbinātības nolūkā. Izmaiņas skārušas ekonomiskās migrācijas jomu, nosakot Imigrācijas likumā augstākas prasības investīciju apjomam, uz kuru pamata iespējams iegūt likumīgas tiesības uzturēties Latvijas teritorijā. Tāpat Latvijas normatīvajos aktos ieviestas Zilās kartes direktīvas prasības.

Ieviešot Direktīvas 2004/39/EK prasības, veiktas izmaiņas normatīvajos aktos, paplašinot Savienības pilsoņu ģimenes locekļa definīciju.

2011.gada 20.oktobrī stājās spēkā Kultūras ministrijas izstrādātās integrācijas politikas pamatnostādnes 2012.-2018.gadam, kas definē politiku nacionālās identitātes stiprināšanas, pilsoniskās sabiedrības attīstības un integrācijas jomā.

Pilsonības un naturalizācijas jomā veikti grozījumi normatīvajos aktos, atvieglējot kārtību, kādā Latvijā dzimušie nepilsoņu bērni reģistrējami par Latvijas pilsoņiem, tāpat atsevišķas Latvijas nepilsoņu kategorijas atbrīvotas no naturalizācijas eksāmena valsts valodas pārbaužu veikšanas.

Nelegālā migrācija, atgriešana un robežkontrole

Uz valsts robežas 2011.gadā ieceļošana valstī atteikta 1230 gadījumos, kas ir par 51% vairāk nekā 2010.gadā. Visbiežāk ieceļošana atteikta sakarā ar to, ka personām nav derīgu ceļošanas dokumentu, vīzas vai uzturēšanās atļaujas, vai uzrādītā vīza vai uzturēšanās atļauja ir

viltota. Turpretī kopējais nelegālo imigrantu skaits, kas aizturēti valsts iekšienē, nav liels. To skaits, kopš 2005.gada tikai samazinājies – no 307 valsts iekšienē aizturētajām personām 2005.gadā līdz 195 – 2010.gadā un 130 – 2011.gadā. Lielākās nelegālo imigrantu izcelsmes valstis joprojām ir Krievija, Ukraina un Baltkrievija.

2011.gadā, apkarojot nelegālās migrācijas tendences, Latvija turpināja attīstīt starpinstitucionālo sadarbību, sadarbību ar trešajām valstīm, kā arī veikusi virkni grozījumu normatīvajos aktos.

Ieviešot Sankciju direktīvas prasības, noteikta gan administratīvā, gan kriminālatbildība par imigrantu nelegālu nodarbinātību.

Ieviešot Atgriešanās direktīvas prasības, nostiprināts brīvprātīgās atgriešanās princips, precizēta ārzemnieku izraidīšanas un aizturēšanas kārtība, kā arī ieviesti citi tehniski grozījumi.

Cilvēku tirdzniecības risku mazināšanai ir izstrādāts rīcības plāns un izveidota darba grupa, kā arī izstrādāts likumprojekts fiktīvo laulību, kas noslēgtas piespiedu kārtā, novēršanai, paredzot

kriminālatbildību par ļaunprātīgu personu nodrošināšanu likumīgi uzturēties ne tikai Latvijā, bet arī citās ES, EEZ valstīs vai Šveices Konfederācijā.

2011.gadā ieviesti pierobežas satiksmes atvieglojumi ar Krieviju un Baltkrieviju, iegādāta virkne moderno tehnikas līdzekļu, izpildot funkcionālās prasības biometrijas ieviešanā, veikti grozījumi normatīvajos aktos, turpinot ieviest Vīzu kodeksa prasības. Ar 2011.gada 11.oktobri tika uzsākts pirmais Vīzu informācijas sistēmas darbības posms (*roll-out*), kurā piedalās Latvijas vēstniecība Ēģiptē.

Starptautiskā aizsardzība

2011.gadā strauji pieaudzis patvēruma meklētāju skaits (no 65 (2010.gadā) līdz 350), kas pamatā izskaidrojams ar patvēruma meklētāju ceļošanas maršrutu izmaiņām ES. Lai uzlabotu esošās patvēruma sistēmas funkcionalitāti, ir izveidota darba grupa pasākuma plāna izstrādei institūciju saskaņotai rīcībai patvēruma meklētāju masveida ierašanās gadījumā, kā arī veikti vairāki pētījumi un apmācības patvēruma jomā.

1. IEVADS

1.1. Metodoloģija

Ziņojums izstrādāts, pamatojoties uz Eiropas Komisijas izstrādāto un Tīkla nacionālo kontaktpunktu apstiprināto specifikāciju.

Ziņojuma izstrādē iesaistīto Tīkla nacionālo kontaktpunktu pārskata rezultāti tiks apkopoti sintēzes ziņojumā, salīdzinot dalībvalstu pieredzi un politikas tendences migrācijas un patvēruma jomā ES. Sintēzes ziņojumu izmantos ikgadējās Eiropas Padomes debatēs, kas notiks 2012.gada vidū.

Politikas ziņojums par migrācijas un patvēruma situāciju Latvijā 2011.gadā sniedz pārskatu par migrācijas un patvēruma politikas, normatīvo aktu attīstību un izmaiņām, pamatojoties uz Eiropas imigrācijas un patvēruma pakta un Stokholmas programmas īstenošanu.

Izstrādātā politikas ziņojuma specifikācija paredz atsevišķi migrācijas un patvēruma jomas attīstību raksturot no ES politikas un nacionālās politikas attīstības perspektīvas. Jāatzīmē, ka Latvijā migrācijas un patvēruma politika galvenokārt balstīta uz ES kopējo migrācijas un patvēruma politiku un tikai atsevišķās jomās īsteno nacionālo pieeju, līdz ar to ne vienmēr ir iespējams Latvijas īstenoto politiku raksturot no atšķirīgām perspektīvām.

2011.gada politikas ziņojums ir sestais Tīkla Latvijas kontaktpunkta sagatavotais politikas pārskats. Politikas ziņojumus par iepriekšējiem periodiem (2006. – 2010.) ir iespējams lejupielādēt Tīkla Latvijas kontaktpunkta mājas lapā www.emn.lv.

Nepieciešamā informācija par dažādiem migrācijas un patvēruma aspektiem iegūta no Iekšlietu ministrijas, Ārlietu ministrijas, Tieslietu ministrijas, Labklājības ministrijas, Valsts robežsardzes, Tiesu administrācijas, Valsts policijas un Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes, kā arī no minēto iestāžu ārējās mājas lapās publicētā.

Papildus, lai atspoguļotu sabiedrībā valdošos viedokļus un apskatītu politiskajā vidē notikušās diskusijas, darbā tika izmantoti dažādos ziņu un sabiedriskās politikas portālos publicētie raksti, viedokļi un vērtējumi, kā arī citu valsts institūciju mājas lapās pieejamā informācija. Visas darbā izmantotās avotu un literatūras vienības ir iekļautas izmantoto avotu un literatūras sarakstā.

Gatavojot pārskatu, netika lietoti speciāli kritēriji, lai pārbaudītu rakstu, publikāciju, viedokļu un debašu nozīmīgumu.

Darbā iekļauti nacionālo datu sniedzēju un ES Statistikas biroja *Eurostat* apkopotie statistikas dati. Dati saskaņoti ar migrācijas un patvēruma jomas ekspertiem.

1.2. Termini un definīcijas

Visi šajā darbā lietotie termini atbilst ES un Tīkla Patvēruma un migrācijas terminu vārdnīcā¹ noteiktajām definīcijām. Tekstā atsevišķi tiek izskaidroti termini, kas lietoti saskaņā ar nacionālajiem tiesību aktiem.

2. POLITISKAIS UN TIESISKAIS IETVARS

2.1. Politiskās sistēmas struktūra un institucionālais konteksts

Kopš 2006.gada Latvijā nav notikušas būtiskas izmaiņas politiskās sistēmas struktūrā. Joprojām Iekšlietu ministrija ir vadošā valsts pārvaldes iestāde iekšlietu nozarē, kas arī izstrādā un īsteno politiku migrācijas jomā. Bez Iekšlietu ministrijas ar migrācijas un patvēruma jautājumiem nodarbojas arī Ārlietu ministrija, Labklājības ministrija, Ekonomikas ministrija, Veselības ministrija, Izglītības un zinātnes ministrija, Tieslietu ministrija, Kultūras ministrija, Tiesībsarga birojs, kā arī valsts drošības iestādes un pašvaldības. Minētās valsts pārvaldes iestādes savas kompetences ietvaros savstarpēji sadarbojas, lai īstenotu labas pārvaldības principus.

2.2. Tiesiskās sistēmas struktūra

2011.gadā tiesību sistēma migrācijas un patvēruma jomā nav būtiski mainījies. Joprojām ārzemnieku ieceļošanas, uzturēšanās, tranzīta, izceļošanas un aizturēšanas kārtību, kā arī kārtību, kādā ārzemniekus tur apsardzībā Latvijas Republikā un izraida no tās, lai nodrošinātu starptautiskajām tiesību normām un Latvijas valsts interesēm atbilstošas migrācijas politikas īstenošanu, nosaka *Imigrācijas likums*² un tam pakārtotie Ministru kabineta noteikumi. *Patvēruma likums*³ un tam pakārtotie Ministru kabineta noteikumi saskaņā ar vispārātzītiem starptautiskajiem cilvēktiesību principiem nodrošina personas tiesības saņemt Latvijas Republikā patvērumu, pagaidu aizsardzību, iegūt bēgļa statusu vai alternatīvo statusu.

¹ Pieejama: www.emn.lv

² Publicēts: Ziņotājs, Nr.169, 20.11.2002. – [stājās spēkā 01.05.2003.]

³ Publicēts: Latvijas Vēstnesis, Nr.100, 30.06.2009. – [stājās spēkā 14.07.2009.]

Likums „*Par Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusu Latvijas Republikā*”⁴ nosaka ES pastāvīgā iedzīvotāja statusa piešķiršanas un zaudēšanas kārtību Latvijas Republikā atbilstoši Padomes 2003.gada 25.novembra direktīvai 2003/109/EK⁵. 2011.gadā likumā veikti tehniski grozījumi⁶ ar mērķi saskaņot terminoloģiju atbilstoši Lisabonas līguma⁷ prasībām.

Kārtību, kādā Savienības pilsoņi un viņu ģimenes locekļi ieceļo un uzturas Latvijas Republikā, kā arī uzturēšanās ierobežojumus minētajām personām nosaka Ministru kabineta 2011.gada 30.augusta noteikumi Nr.675⁸.

3. POLITISKĀ, TIESISKĀ UN INSTITUCIONĀLĀ ATTĪSTĪBA

3.1. Būtiskākās politiskās izmaiņas

2011.gads nozīmīgs ar daudziem politiskiem notikumiem – Saeimas atlaišanu, prezidenta vēlēšanām, jaunas Saeimas ievēlēšanu, jaunu partiju un partiju apvienību dibināšanu un esošo partiju likvidāciju, jaunas valdības izveidošanu.

Viens no būtiskākajiem notikumiem 2011.gadā bija tikai 2010.gadā ievēlētās 10.Saeimas atlaišana, ko Valsts prezidents Valdis Zatlers ierosināja 2011.gada 28.maijā⁹. Valsts prezidents Saeimas atlaišanu pamatoja ar nopietna konflikta esamību starp likumdevēja varu un tiesu varu Latvijā, kā arī valstī novēroto šauru personu grupu patvaļu.¹⁰

Prezidenta rīkojums izraisīja plašas diskusijas sabiedrībā. Tā bija pirmā reize Latvijas vēsturē, kad prezidents izmantoja savas tiesības ierosināt Saeimas atlaišanu. Šaubas izraisīja arī rīkojuma tiesiskums – Valsts prezidents minēto rīkojumu izdeva dažas dienas pirms plānotajām prezidenta vēlēšanām.

2011.gada 2. jūnijā notika Valsts prezidenta vēlēšanas. Saeimas balsojumā Valdis Zatlers netika pārvēlēts amatā, kļūstot par pirmo prezidentu atjaunotās Latvijas vēsturē, kas

⁴ Publicēts: Latvijas Vēstnesis, Nr.107, 07.07.2006. – [stājās spēkā 21.07.2006.]

⁵ Padomes 2003.gada 25.novembra direktīva 2003/109/EK par to trešo valstu pilsoņu statusu, kuri ir kādas dalībvalsts pastāvīgie iedzīvotāji. – Oficiālais Vēstnesis, L 016, 23.01.2004.

⁶ Likums „Grozījumi likumā „Par Eiropas Kopienas pastāvīgā iedzīvotāja statusu Latvijas Republikā””. – Latvijas Vēstnesis, Nr.117, 28.07.2011. – [stājās spēkā 11.08.2011.]

⁷ 2007.gada 13.decembrī parakstītais Lisabonas līgums, ar ko groza Līgumu par Eiropas Savienību un Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu. – Oficiālais Vēstnesis, C 306, 17.12.2007.

⁸ Ministru kabineta 2011.gada 30.augusta noteikumi Nr.675 „Kārtība, kādā Savienības pilsoņi un viņu ģimenes locekļi ieceļo un uzturas Latvijas Republikā”. – Latvijas Vēstnesis, Nr.141, 07.09.2011. – [stājās spēkā 08.09.2011.]

⁹ Latvijas Valsts prezidenta 2011.gada 28.maija rīkojums Nr.2 „Par Saeimas atlaišanas ierosināšanu”. – Latvijas Vēstnesis, Nr.83, 29.05.2011. – [stājās spēkā 28.05.2011.]

¹⁰ Valsts prezidenta Valda Zatlera paziņojums Latvijas tautai. – Pieejams: <http://www.apollo.lv/portal/news/articles/239407?ref=news-r-op> – [sk. 02.12.2011.]

netiek ievēlēts atkārtoti. Par Valsts prezidentu pēc uzvaras vēlēšanu otrajā kārtā kļuva Saeimas deputāts, „Zaļo un Zemnieku savienības” pārstāvis – Andris Bērziņš, kurš amatā stājās 2011.gada 8.jūlijā. Minētās vēlēšanas tika uzskatītas par bezprecedenta gadījumu Latvijas vēsturē, jo jauno Valsts prezidentu ievēlēja Saeima, kurai esošais Valsts prezidents bija izteicis neuzticību.¹¹

Saeimas atlaišana veicināja turpmāko politisko notikumu attīstību valstī – līdz ar minēto Valsts prezidenta rīkojumu sabiedrībai tika dota iespēja gaidāmajās ārkārtas Saeimas vēlēšanās izvirzīt vadībā jaunus politiskos spēkus.

Ņemot vērā Valsts prezidenta Valda Zatlera prezidentūras laikā pausto aktīvo politisko nostāju dažādu jautājumu risināšanā, viņa nepārvēlēšanas fakts, kā arī tas, ka rīkojums par Saeimas atlaišanu guva plašu sabiedrības atbalstu, kā rezultātā Valda Zatlera reitings strauji pieauga, 2011.gada 23.jūlijā tika dibināta politiskā partija „Zatlera Reformu partija”¹², ar nolūku startēt ārkārtas 11.Saeimas ārkārtas vēlēšanās. Partijas prioritāte ir valsts politiskās sistēmas reformēšana un oligarhu (šauru interešu grupu vai pat atsevišķu cilvēku ar īpašu ietekme uz valsts pārvaldi) ietekmes mazināšana.

Vienlaicīgi 2011.gada 23.jūlijā tika izveidota „Nacionālā apvienība „Visu Latvijai!” – „Tēvzemei un Brīvībai/LNNK”” (turpmāk – Nacionālā apvienība), kas ir nacionāli konservatīva politiskā partija, kuras deklarētā prioritāte ir latviešu nacionālo interešu aizstāvība. Tā izveidota, apvienojoties partijām „Tēvzemei un Brīvībai/LNNK” un „Visu Latvijai!”.¹³

2011.gada 6.augustā tika izveidota centriski – labēja politiskā partija „Vienotība”¹⁴, apvienojoties liberālajai partijai „Jaunais laiks”, konservatīvajai partijai „Pilsoniskā savienība” un sociāldemokrātiskai partijai „Sabiedrība citai politikai”. 2010.gadā „Vienotība” tika izveidota kā partiju apvienība dalībai 10. Saeimas vēlēšanās.

Lēmumu par partijas likvidāciju pēc 10.Saeimas atlaišanas 2011.gada 9.jūlija notikušajā 15.kongresā pieņēma „Tautas partija”.¹⁵ Līdz šim partija bija pārstāvēta 7., 8., 9. un 10. Saeimā. Tautas partijas pārstāvji Andris Šķēle un Aigars Kalvītis ieņēmuši ministru prezidenta amatus vairākkārtīgi.

¹¹ Advokāts: vajag kārtību gadījumiem, kad valsts ir bez «galvas» un «kakla». – Pieejams: <http://www.apollo.lv/portal/news/articles/239740> – [sk. 02.12.2011.]

¹² Nodibina Zatlera Reformu partiju; eksprezidentu ievēl par priekšsēdi. – Pieejams: <http://www.delfi.lv/news/national/politics/nodibina-zatlera-reformu-partiju-eksprezidentu-ievēl-par-priekssēdi-plkst2210.d?id=39734803> – [sk. 26.03.2012.]

¹³ „Visu Latvijai!” un „Tēvzemei un Brīvībai”/LNNK apvienošanās kongress. – Pieejams: <http://www.tb.lv/jaunums/visu-latvijai-un-tevzemei-un-brivibailnnk-apvienosanas-kongress> – [sk. 26.03.2012.]

¹⁴ Dombrovska runa Vienotības dibināšanā. – Pieejams: <http://valdisdombrovskis.lv/dombrovska-runavienotibas-dibinasana/> – [sk. 26.03.2012.]

¹⁵ Nolemj likvidēt Tautas partiju. – Pieejams: <http://www.tvnet.lv/zinas/latvija/384154>
nolemj_likvidet_tautas_partiju – [sk.02.12.2011.]

Tautas nobalsošana par 10.Saeimas atlaišanu notika 2011.gada 23.jūlijā. Saskaņā ar tautas nobalsošanas rezultātiem par 10.Saeimas atlaišanu balsoja 650 518 jeb 94,3 procenti balsotāju. Tādējādi 10.Saeima tika atlaista un 2011.gada 17.septembrī notika Saeimas ārkārtas vēlēšanas.¹⁶

11.Saeimas ārkārtas vēlēšanās deputātu vietas ieguva piecas partijas un partiju apvienības – politisko partiju apvienība „Saskaņas centrs” ar 31 deputāta vietu Saeimā, „Zatlera Reformu partija” ar 22 deputātu vietām, partija „Vienotība” ar 20 deputātu vietām, Nacionālā apvienība ar 14 vietām un „Zaļo un Zemnieku savienība” ar 13 vietām.¹⁷

2011.gada 10.oktobrī tika panākta vienošanās, ka valdības koalīciju veidos „Zatlera Reformu partija”, „Vienotība” un „Nacionālā apvienība”.¹⁸

2011.gada 25.oktobrī Saeimas ārkārtas sēdē¹⁹ tika apstiprināts jaunā Ministru kabineta sastāvs. Ministru prezidenta amatā jau trešo termiņu pēc kārtas tika apstiprināts „Vienotības” pārstāvis Valdis Dombrovskis. Darbu jaunajā Ministru kabinetā turpināja „Vienotības” pārstāvji: Andris Vilks finanšu ministra amatā un Artis Pabriks aizsardzības ministra amatā; vairāki „Vienotības” pārstāvji uzsāka darbu ministru amatos: Ilze Viņķele labklājības ministres amatā un Ingrīda Cīrcene veselības ministres amatā. Jaunajā Ministru kabinetā „Zatlera Reformu partijas” pārstāvis Rihards Kozlovskis ieņēma iekšlietu ministra amatu un Edmunds Sprūdžs vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministra amatu. „Nacionālās apvienības” pārstāve Žaneta Jaunzeme – Grende ieņēma kultūras ministres amatu un Gaidis Bērziņš – tieslietu ministra amatu.

Valdībā tika iesaistīti arī pie politiskajām partijām nepiederoši pārstāvji: zemkopības ministres amatu ieņēma Laimdota Straujuma, ārlietu ministra – Edgars Rinkēvičs, ekonomikas ministra – Daniels Pavļuts, izglītības un zinātnes ministra – Roberts Ķīlis un satiksmes ministra – Aivis Ronis.

Neskatoties uz valdībai izteikto neuzticību, 11.Saeimas ārkārtas vēlēšanu rezultātā savu ietekmi saglabāja līdzšinējās politiskās partijas. Kā viena no būtiskākajām izmaiņām vērtējama „Zatlera Reformu partijas” ienākšana politikā. Tāpat 11.Saeimas ārkārtas vēlēšanu rezultāti parādīja, ka vēlēšanās uzvarējusi politisko partiju apvienība „Saskaņas centrs”, neskatoties uz iegūto balsu vairākumu, neiekļāvās valdības veidotajā koalīcijā.

¹⁶ 2011.gada 23.jūlija tautas nobalsošana par 10.Saeimas atlaišanu. – Pieejams: <http://web.cvk.lv/pub/public/29957.html> – [sk.02.12.2011.]

¹⁷ 11.Saeimas vēlēšanas. – Pieejams: <http://web.cvk.lv/pub/public/30047.html> – [sk. 02.12.2011.]

¹⁸ Vienošanās par koalīcijas izveidi. – Pieejams: <http://valdisdombrovskis.lv/vienosanas-par-koalicijas-izveidi/> – [sk. 26.03.2012.]

¹⁹ 2011.gada 25.oktobra Saeimas ārkārtas sēdes darba kārtība. – Pieejams: http://titania.saeima.lv/LIVS11/SaeimaLIVS2_DK.nsf/DK?ReadForm&nr=a331a884-700c-46ec-98d7-2a309d047ff0 – [sk. 02.12.2011.]

2011.gadā arī iekšlietu jomā notikušas pārmaiņas politiskajā līmenī. Līdzšinējā iekšlietu ministre Linda Mūrniece pieņēma lēmumu demisionēt vēl pirms Valsts prezidenta rīkojuma par Saeimas atlaišanu. Iekšlietu ministres lēmums tika pieņemts pēc 2011.gadā konstatētajiem gadījumiem, kad Valsts policijas pārstāvji tika vainoti dažādu kriminālnozieģumu izdarīšanā, ar iesniegto demisiju iekšlietu ministre Linda Mūrniece vēlējās uzņemties politisko atbildību par valstī notiekošo.²⁰

Lai gan iekšlietu ministres demisija tika pieņemta 2011.gada 21.februārī, lai pabeigtu iesāktos darbus, L.Mūrniece turpināja pildīt savus amata pienākumus līdz 6.jūnijam. Tā kā jauns iekšlietu ministra kandidāts netika izvirzīts, 2011.gada 7.jūnijā iekšlietu ministra pienākumus sāka pildīt cits „Vienotības” pārstāvis – tieslietu ministrs Aigars Štokenbergs.

Jaunais iekšlietu ministrs tika izvirzīts tikai līdz ar jaunās valdības apstiprināšanu. Sākot ar 2011.gada 25.oktobri iekšlietu ministra amata pienākumus sāka pildīt jaunizveidotās „Zatlera Reformu partijas” pārstāvis Rihards Kozlovskis un līdz ar stāšanos amatā par vienu no savas darbības prioritātēm izvirzījis nelegālās migrācijas mazināšanu valstī.

Migrācijas uzdevumi tika iekļauti arī jaunās valdības dienas kārtībā.²¹ Kā prioritāte tika noteikta cīņa ar tāda veida nozieģumiem, kas ietekmē ekonomiskos un tiesiskos procesus valstī, līdz ar to radot nepieciešamību stingri kontrolēt imigrāciju no trešajām valstīm un mazināt nelegālo imigrāciju.

Valdības dienas kārtībā nemainīgi tika noteikti integrāciju veicinošie uzdevumi – sabiedrības saliedētība, vienlaicīgi nodrošinot iespējas ikvienam iedzīvotājam saglabāt un attīstīt savu kultūru un valodu, īstenot mazākumtautību izglītības programmas, uzdevumi, kas saistīti ar naturalizācijas procesu veicināšanu un demogrāfiskās situācijas uzlabošanu valstī.²²

Kopumā jāsecina, ka, neskatoties uz politiskiem notikumiem pārpilnu gadu, politiskais virziens valstī iekšlietu jomā, salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu, nav mainījies.

3.2. Būtiskākās diskusijas par politikas un normatīvo aktu pilnveidošanu

No 2011.gada 1.marta līdz 31.maijam Latvijā norisinājās tautas skaitīšana, kuras rezultātā iegūtā informācija sniedz daudz skaidrāku priekšstatu par emigrējušo Latvijas

²⁰ Dombrovskis pieņem Mūrnieces demisiju. – Pieejams: <http://www.diena.lv/sabiedriba/politika/dombrovskis-pienem-murnieces-demisiju-768415> – [sk. 05.12.2011.]

²¹ Deklarācija par Valda Dombrovskā vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību. – Pieejams: <http://www.mk.gov.lv/lv/mk/darbibu-reglamentejosie-dokumenti/valdibasdek/> – [sk. 26.03.2012.]

²² Zatlera Reformu partijas, Vienotības un Nacionālās apvienības vienošanās par reformu un tiesiskuma koalīcijas un valdības izveidošanu. – Pieejams: <http://reformupartija.lv/wp-content/uploads/2011/10/10-> [sk. 26.03.2012.]

iedzīvotāju skaitu. Latvijas iedzīvotāju skaits 2011.gada 1.martā saskaņā ar 2011.gada tautas skaitīšanas provizoriskajiem datiem bija 2 070 371. Kopš iepriekšējās – 2000.gada tautas skaitīšanas iedzīvotāju skaits valstī ir samazinājies par 307 tūkst. jeb par 15%.²³

Līdz ar demogrāfiskās situācijas pasliktināšanos valstī, ko apliecināja arī 2011.gadā notikušās tautas skaitīšanas rezultāti, Latvijā ir aktuāls darbaspēka jautājums un ar to saistītās prognozes, kas liecina, ka, ilgtermiņā domājot par Latvijas ekonomisko attīstību, nepieciešams Latvijas darba tirgu padarīt pieejamāku trešo valstu pilsoņiem. Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldei līdz 2013.gada 1.jūlijam jāizstrādā imigrācijas politikas koncepcija²⁴, kurās viens no aktuālākajiem jautājumiem būs darba tirgus jautājumu risināšana.

Lai aktualizētu tēmas, kuras nepieciešams iekļaut imigrācijas politikas koncepcijā, 2011.gada 11.oktobrī Tīkla Latvijas kontaktpunkts organizēja konferenci „Kādam būt Latvijas migrācijas politikai?”. Konferencē piedalījās pārstāvji no valsts pārvaldes iestādēm, nevalstiskajām organizācijām, akadēmiskās vides, kā arī Saeimā ievēlēto politisko partiju pārstāvji. Konferencē tika apskatīti migrācijas jomā aktuālie jautājumi, situācija darba tirgū un darbaspēka migrācija, vidēja un ilgtermiņa darba tirgus prognozes un imigrantu integrācijas politikas nozīme.

2011.gadā svarīgas politiskās diskusijas norisinājušās par normatīvo aktu regulējumu pilsonības piešķiršanas un valodas politikas jomā.

Līdz ar Valsts prezidenta Valda Zatlera iniciatīvu atļaut dubulpilsonību visiem trimdā dzīvojošiem Latvijas pilsoņiem un viņu pēctečiem neatkarīgi no dzīvesvietas, automātiski piešķirt Latvijas pilsonību ārzemēs dzimušiem bērniem, kuriem tikai viens no vecākiem ir Latvijas pilsonis, un piešķirt Latvijas pilsonību pēc 1991.gada dzimušiem Latvijas nepilsoņu²⁵ bērniem, neprasot vecāku iesniegumu, tika uzsākts darbs pie Pilsonības likuma²⁶ grozījumiem.

²³ 2011.gada tautas skaitīšana. Galvenie rādītāji. – Pieejams: <http://www.csb.gov.lv/statistikas-temas/2011gada-tautas-skaitisana-galvenie-raditaji-33608.html>. – [sk. 26.03.2012.]

²⁴ Valdības rīcības plāns Deklarācijas par Valda Dombrovska vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību īstenošanai. – Pieejams: <http://www.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40206502&mode=mk&date=2011-02-15> – [sk. 05.12.2011.]

²⁵ Saskaņā ar likumu „Par to bijušās PSRS pilsoņu statusu, kuriem nav Latvijas vai citas valsts pilsonības” Latvijas nepilsoņi ir tie Latvijas Republikā dzīvojošie, kā arī terminētā prombūtnē esošie bijušās PSRS pilsoņi un viņu bērni, kuri vienlaikus atbilst šādiem nosacījumiem: 1) 1992. gada 1. jūlijā viņi bija neatkarīgi no pierakstā norādītās dzīvojamās platības statusa pierakstīti Latvijas teritorijā, vai viņu pēdējā reģistrētā dzīvesvieta līdz 1992. gada 1. jūlijam bija Latvijas Republikā, vai ar tiesas spriedumu ir konstatēts fakts, ka līdz minētajam datumam viņi ne mazāk kā 10 gadus nepārtraukti dzīvoja Latvijas teritorijā; 2) viņi nav Latvijas pilsoņi; 3) viņi nav un nav bijuši citas valsts pilsoņi.

Eiropas Savienības kontekstā Latvijas nepilsoņa statusu ieguvušie tiek uzskatīti par trešās valsts pilsoņiem ar pastāvīgās uzturēšanās atļaujas saņēmēšu tiesībām. Šai kategorijai netiek izsniegtas uzturēšanās atļaujas, bet viņu statusu apliecina Latvijas nepilsoņa pase.

²⁶ Publicēts: Latvijas Vēstnesis, Nr.93, 11.08.1994. – [stājās spēkā 25.08.1994.]

Nepieciešamību grozīt Pilsonības likumu nosaka fakts, ka tajā iekļautās normas novecojušas un nav atbilstošas pašreizējai situācijai valstī. Pilsonības likumā nepieciešams iekļaut normas, kas, izrietot no šobrīd aktuālās Latvijas pilsoņu ekonomiskās migrācijas uz citām ES dalībvalstīm, atvieglotu pilsonības iegūšanas prasības emigrējušo Latvijas pilsoņu bērniem, Otrajā pasaules kara laikā emigrējušajiem Latvijas pilsoņiem un Latvijas nepilsoņu bērniem. Pašreiz spēkā esošās Pilsonības likuma normas liecina, ka, piemēram, daudzi Latvijas nepilsoņi neizmanto savas tiesības reģistrēt savus bērnus par Latvijas pilsoņiem. Darbu pie likumprojekta aizkavēja 10.Saeimas atļaušana un jaunās valdības veidošana.

Līdz ar diskusijām par nepieciešamību grozīt Pilsonības likuma normas aktualizējās sabiedrības un valdības diskusijas par Latvijā pastāvošo valodas politiku.

Biedrība „Sargi valodu un Latviju” un „Nacionālā apvienība” ierosināja grozīt Satversmes²⁷ 112.pantu²⁸, papildinot to ar nosacījumu, ka valsts nodrošina iespēju bez maksas iegūt pamatizglītību un vidējo izglītību tikai valsts valodā visās valsts finansētajās skolās no 1.klases, sākot ar 2012.gada 1.septembri.²⁹

Ierosinātie grozījumi tika pamatoti ar nepieciešamību veicināt latviešu valodas saglabāšanu un ilgtspēju, nodrošinot, ka absolventi un valsts un pašvaldību iestāžu amatpersonas pārvalda latviešu valodu.

Minētais likumprojekts izsauca asas diskusijas sabiedrībā un presē. Politiskās partijas „Par cilvēka tiesībām vienotā Latvijā” pārstāvji Valērijs Buhvalovs un Jakovs Pliners nosodīja likumprojektu, uzsverot, ka šāda veida grozījumi tikai uzkurinās starpnacionālo naidu un izjauks līdzsvaru starp latviešu un krievvalodīgo kopienām, minētā ideja ir pretrunā ar cilvēktiesībām un mazinās Latvijas autoritāti Eiropā, tāpat minētā likumprojekta ieviešanas gadījumā tiks pazemināts skolēnu zināšanu un konkurētspēju līmenis un līdz ar to palielinās bezdarba līmeni valstī, kā arī neizbēgamas ir protestu akcijas.³⁰

Par minētajiem grozījumiem parakstījās 120 433 balsstiesīgie Latvijas pilsoņi, kas ir mazāk kā viena desmitā daļa jeb 153 232 no pēdējās Saeimas vēlēšanās balsstiesīgo Latvijas pilsoņu skaita,³¹ līdz ar to likumprojekts par grozījumiem Latvijas Republikas Satversmē Saeimā netika izskatīts.

Savukārt no 2011.gada 1.novembra līdz 30.novembrim notika parakstu vākšana cita likumprojekta „Grozījumi Latvijas Republikas Satversmē” ierosināšanai, lai krievu valodu

²⁷ Latvijas Republikas Satversme. – Latvijas Vēstnesis, Nr. 43, 01.07.1993. – [stājās spēkā 07.11.1922.]

²⁸ Satversmes 112.pants nosaka, ka ikvienam ir tiesības uz izglītību. Valsts nodrošina iespēju bez maksas iegūt pamatizglītību un vidējo izglītību. Pamatizglītība ir obligāta.

²⁹ Šobrīd izglītības sistēma Latvijā nosaka valsts finansētās izglītības iespējas arī mazākumtautību valodās.

³⁰ Pliners: mācības tikai latviešu valodā uzkurinās starpnacionālo naidu. – Pieejams:

<http://www.apollo.lv/portal/news/articles/231064> – [sk. 05.12.2011.]

³¹ Par parakstu vākšanas likuma „Grozījumi Latvijas Republikas Satversmē” ierosināšanai rezultātu. – Pieejams: <http://web.cvk.lv/pub/public/30044.html> – [sk. 05.12.2011.]

atzītu par otru valsts valodu. Parakstu vākšana tika organizēta ar politiskās partijas „Saskaņas centrs” atbalstu. Likumprojekts „Grozījumi Latvijas Republikas Satversmē” tika iesniegts Valsts prezidentam, kurš to iesniedza izskatīšanai parlamentā. 2011.gada 22.decembrī parlaments vēlētāju iesniegtos grozījumus Satversmē noraidīja, līdz ar to tas tika nodots tautas nobalsošanai.

2011.gadā vairākkārt valdība pārvērtēja 2010.gada 1.jūlijā spēkā stājušos grozījumus Imigrācijas likumā³², kas noteica, ka uzturēšanās atļauju Latvijā iespējams saņemt, ja veiktas investīcijas nekustamajā īpašumā, veikti ieguldījumi banku subordinētajā kapitālā vai kapitālsabiedrību pamatkapitālā.

Tika konstatēti krāpnieciski gadījumi, kad trešo valstu pilsoņi bija veikuši fiktīvus darījumus, lai iegūtu likumīgas tiesības uzturēties Latvijā. Ar mērķi izvairīties no šādiem gadījumiem, tika veikti atkārtoti grozījumi Imigrācijas likumā³³, ieviešot papildus prasības personām, kas vēlas iegūt uzturēšanās atļauju Latvijā, veicot investīcijas vai ieguldījumus. Šobrīd grūti izvērtēt minētā likumprojekta ietekmi uz Latvijas tautsaimniecību, jo papildus prasības Imigrācijas likumā stājās spēkā samērā nesen, savukārt, sabiedrības attieksme kopumā pret to, ka uzturēšanās atļauju Latvijā iespējams iegūt, veicot ieguldījumus vai investīcijas, ir dažāda.

3.3. Būtiskākās institucionālās izmaiņas

Institucionālās izmaiņas migrācijas un patvēruma jomā Latvijā 2011.gada laikā nav notikušas, tomēr, lai uzlabotu valsts pārvaldes funkciju efektīvāku pildīšanu, tika pārdalītas dažādas iestāžu atbildības jomas.

Tā līdz ar grozījumiem Imigrācijas likumā³⁴ tika paplašinātas vairāku institūciju funkcijas attiecībā uz nelegālo imigrantu izraidīšanas procedūru:

- **Tiesībsarga birojs** uzsāka pildīt pienākumu novērot nelegālo imigrantu piespiedu izraidīšanas procesu (līdz šim Latvijā nebija izveidota piespiedu izraidīšanas novērošanas sistēma, kas ļautu objektīvi novērtēt piespiedu izraidīšanas procesu no tiesiskās un praktiskās puses);
- paplašinātas **Valsts robežsardzes** amatpersonu tiesības izdot izbraukšanas rīkojumu neatkarīgi no pārkāpuma konstatēšanas vietas (līdz šim izbraukšanas

³² Likums „Grozījumi Imigrācijas likumā”. – Latvijas Vēstnesis, Nr.74, 12.05.2010. – [stājās spēkā 01.07.2010.]

³³ Likums „Grozījumi Imigrācijas likumā”. – Latvijas Vēstnesis, Nr. 93, 15.06.2011. – [stājās spēkā 16.06.2011.]

³⁴ Publicēts: Latvijas Vēstnesis, Nr.93, 15.06.2011. – [stājās spēkā 16.06.2011.]

rīkojumus Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde un Valsts robežsardze izdeva pēc teritoriālā principa (Valsts robežsardze – pierobežā un valsts robežas šķērsošanas vietā, Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde – valsts teritorijā)).

No 2011.gada 1.jūnijā Daugavpilī jaunās telpās uzsāka darbu aizturēto ārzemnieku izmitināšanas centrs, kurā vienlaikus var izmitināt 73 cilvēkus. Līdzšinējais centrs, kas atradās Olainē, tika slēgts.

Līdz ar grozījumiem Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā³⁵ ***Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde*** izskata administratīvās lietas un uzliek administratīvos sodus personām par pases glabāšanas un lietošanas normu neievērošanu, par ziņu savlaicīgu nesniegšanu Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldei un dzīvesvietas deklarēšanas iestādēm vai nepatiesu ziņu sniegšanu, par uzturēšanās atļaujas saņemšanai sniegto ziņu izmaiņu nepaziņošanu, par uzturēšanās atļaujas neregistrēšanu, par uzturēšanos Latvijas Republikā bez derīgas vīzas, uzturēšanās atļaujas vai derīga ceļošanas dokumenta un par apzinātu personas nodrošināšanu ar iespēju nelikumīgi uzturēties Latvijas Republikā.

Atbilstoši jaunajai Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes kompetencei, tika veikti grozījumi Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes nolikumā³⁶.

Integrācijas jomā jāmin tas, ka ***Kultūras ministrija*** pārņēma valsts politikas izstrādi sabiedrības integrācijas jomā, kā arī tās īstenošanas organizēšanu un koordinēšanu, tāpat tika pārņemta imigrantu integrācijas politikas izstrāde un Eiropas Trešo valstu valstspiederīgo integrācijas fonda pārraudzības funkcijas īstenošana.

³⁵ Likums „Grozījumi Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā”. – Latvijas Vēstnesis, Nr.183, 17.11.2010. – [stājās spēkā 01.01.2011.]

³⁶ Ministru kabineta 2011.gada 8.novembra noteikumi Nr.875 „Grozījumi Ministru kabineta 2006.gada 3.oktobra noteikumos Nr.811 „Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes nolikums””. – Latvijas Vēstnesis, Nr.178, 10.11.2011. – [stājās spēkā 11.11.2011.]

4. LEGĀLĀ IMIGRĀCIJA UN INTEGRĀCIJA

4.1. Ekonomiskā migrācija

4.1.1. Izmaiņas nacionālajā perspektīvā

Nodarbinātība

Latvijā normatīvie akti, kas regulē trešo valstu pilsoņu nodarbināšanu, ir veidoti horizontāli, attiecinot tos uz visiem trešo valstu pilsoņiem vienādi.

Latvija nav kvalificētā darbaspēka imigrāciju veicinošā valsts, jo kopējais ieceļotāju skaits ir ļoti neliels un personas, kas pārsvarā ieceļo valstī nodarbinātības nolūkā, nav augsti kvalificētas. Savukārt, personu skaits, kas Latvijā ieceļo veikt zemas kvalifikācijas darbus, ir tik neliels, ka tas nevar ietekmēt izcelsmes valstu darba tirgus situāciju. Vienlaikus jāsecina, ka nav vērojama tendence, ka kādā no darba tirgus sfērām darbaspēks būtu izteikti vairāk nepieciešams kā kādā citā sfērā, līdz ar to Latvija nav ieinteresēta veicināt kādu noteiktu profesiju pārstāvju ieceļošanu Latvijā.

Bezdarba līmenis 2011.gadā salīdzinājumā ar 2010.gadu samazinājies par 3,3%, proti, no 18,7% līdz 15,4%. Savukārt, nodarbinātības līmenis pēc trīs gadu ilga krituma ir sācis palielināties, sasniedzot 55,3%, kas ir par 2,2% punktiem vairāk nekā gadu iepriekš.³⁷

Nozaru griezumā 2011.gadā straujākais darbaspēka pieprasījuma pieaugums bija primārās nozarēs, galvenokārt lauksaimniecībā, mežsaimniecībā un mežizstrādē, kā arī būvniecībā un profesionālo, zinātnisko un tehnisko pakalpojumu nozarēs. Savukārt, nozīmīgākais samazinājums ir bijis mākslas, izklaides un atpūtas nozarē, ieguves rūpniecības un karjeru izstrādes nozarē un ūdens apgādes un atkritumu apsaimniekošanas nozarē.³⁸

2011.gadā trešo valstu pilsoņiem izsniegtas 2443 darba atļaujas (2010.gadā – 2212). Visbiežāk ārvalstnieki ir nodarbināti tādās jomās kā transports (665 darba atļaujas), citu transportlīdzekļu ražošana (257), ēdināšanas pakalpojumi (166), sports (123) un operācijas ar nekustamo īpašumu (85).³⁹

2011.gada laikā tika veikti pasākumi, kas būtiski atvieglo dažādu trešo valstu pilsoņu kategoriju nodarbinātību Latvijā.

Tā Ministru kabineta 2011.gada 11.janvāra noteikumi Nr.26 „Grozījumi Ministru kabineta 2010.gada 21.jūnija noteikumos Nr.553 „Noteikumi par darba atļaujām

³⁷ Informācijas avots: Centrālā statistikas pārvalde.

³⁸ Ziņojums par Latvijas tautsaimniecības attīstību. – Ekonomikas ministrija. – Pieejams: http://www.em.gov.lv/images/modules/items/tsdep/zin_2011_2/zin_2011_dec.pdf – [sk. 27.03.2012.]

³⁹ Datu avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

ārzemniekiem⁴⁰ nosaka, ka ārzemnieks, kurš ir saņēmis termiņuzturēšanās atļauju, ir tiesīgs strādāt pie jebkura darba devēja Latvijas Republikā līdz tiesas sprieduma par laulības šķiršanu un bērna dzīvesvietas noteikšanu spēkā stāšanās dienai vai līdz dienai, kad zvērināts notārs taisījis laulības šķiršanas apliecību. Grozījumi veikti ar mērķi neierobežot ārzemnieka tiesības uz nodarbinātību Latvijā laulības šķiršanās procesa laikā, ja ģimenē ir bērns, kamēr nav pieņemts tiesas spriedums par laulības šķiršanu un aizbildniecības piešķiršanu kādam no vecākiem.

2011.gada 29.jūlijā stājās spēkā Ministru kabineta 2011.gada 26.jūlija noteikumi Nr.582 „Grozījumi Ministru kabineta 2010.gada 21.jūnija noteikumos Nr.553 „Noteikumi par darba atļaujām ārzemniekiem”⁴¹. Grozījumi paredz:

1) vēl vairāk vienkāršot procedūru darba atļaujas saņemšanai ārzemniekiem, kuri veic komercdarbību Latvijā – šādu ārzemnieku darba tiesības apliecina ieraksts „Komerccarbība” uzturēšanās atļaujā vai vīzā un viņiem nav jāsaņem atsevišķa darba atļauja katram komercdarbības veidam vai dalībai vairākās komercsabiedrībās;

2) noteikt tiesības strādāt pie jebkura darba devēja Latvijas Republikā ārvalstu investoru laulātajiem, ja tie ir saņēmuši termiņuzturēšanās atļauju Latvijas Republikā;

3) padarīt pieejamāku Latvijas darba tirgu ārvalstu studentiem – ir papildināts noteikumos ietvertais nosacījums par izglītojamo nodarbinātību Latvijā, proti, arī apmaiņas studenti ir tiesīgi saņemt darba atļauju nodarbinātībai pie jebkura darba devēja 20h nedēļā;

4) paplašināt to personu loku, kas Latvijā, ierodoties ģimenes apvienošanās nolūkā vai ar nolūku studēt, ir tiesīgi strādāt bez darba atļaujas.

Ar Ministru kabineta 2011.gada 2.augusta noteikumiem Nr.593 „Grozījumi Ministru kabineta 2010.gada 21.jūnija noteikumos Nr.564 „Uzturēšanās atļauju noteikumi”⁴²:

- precizēta izsaukuma pieprasījumā norādāmā informācija un tam pievienojamie dokumenti – izslēgta prasība norādīt izsaukuma pieprasījumā paredzamo darba stundu skaitu tiem ārzemniekiem, kuri ir komercreģistrā reģistrētas amatpersonas;

- noteikts, ka gadījumā, ja ārzemnieks tiek nodarbināts pie vairākiem darba devējiem, izsaukums jānoformē katram darba devējam;

- noteikti tie dokumentu veidi, kurus pieprasot vai reģistrējot uzturēšanās atļauju, nav nepieciešams iesniegt atkārtoti (piemēram, izglītības dokuments, iztikas līdzekļus apliecinoši dokumenti), kā arī noteikti papildus dokumenti, kurus nepieciešams iesniegt (dokuments, kas apliecina, ka fiziska persona, ar kuru noslēgts uzņēmuma līgums, ir reģistrēta kā nodokļu maksātājs un tai nav normatīvajos aktos noteikto nodokļu maksājumu parādu);

⁴⁰ Publicēts: Latvijas Vēstnesis, Nr.9, 18.02.2011. – [stājās spēkā 01.02.2011.]

⁴¹ Publicēts: Latvijas Vēstnesis, Nr.117, 28.07.2011. – [stājās spēkā 29.07.2011.]

⁴² Publicēts: Latvijas Vēstnesis, Nr.122, 05.08.2011. – [stājās spēkā 06.08.2011.]

▪ precizēts tas, ka nodokļiem un nodevām, kas nomaksāti no komercreģistrā reģistrētu amatpersonu atalgojuma, jābūt nomaksātiem no tik lieliem ienākumiem, kādi noteikti Ministru kabineta 2010.gada 21.jūnija noteikumos Nr.550 „Noteikumi par ārzemniekam nepieciešamo finanšu līdzekļu apmēru un finanšu līdzekļu esības konstatēšanas kārtību”⁴³.

Tāpat Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde strādā pie grozījumiem Imigrācijas likumā, lai atvieglotu ieceļošanu Latvijas Republikā starptautisko kravu un pasažieru pārvadātājiem, atbrīvojot tos no nepieciešamības saņemt darba atļauju.

Investīcijas

2011.gadā vairākkārt tika vērtēta 2010.gada 1.jūlijā spēkā stājušos Imigrācijas likuma grozījumu⁴⁴ lietderība. Minētie grozījumi noteica, ka ārzemniekam ir tiesības pieprasīt termiņuzturēšanās atļauju uz termiņu līdz pieciem gadiem, ja:

1) viņš veicis ieguldījumu kapitālsabiedrības pamatkapitālā, to palielinot, vai veicis ieguldījumu kapitālsabiedrības pamatkapitālā, dibinot jaunu kapitālsabiedrību, un ieguldījums ir vismaz 25 000 latu, ja kapitālsabiedrība gada laikā kopā valsts un pašvaldības budžetā nodokļos samaksā ne mazāk kā 20 000 latu;

2) ja viņš Latvijas Republikā ir iegādājies un viņam pieder viens vai vairāki nekustamie īpašumi Rīgas plānošanas reģionā vai republikas pilsētās, kuru kopējā nekustamā īpašuma vērtība ir ne mazāka par 100 000 latu, viens vai vairāki nekustamie īpašumi ārpus Rīgas plānošanas reģiona vai republikas pilsētām un nekustamo īpašumu kopējā vērtība ir ne mazāka par 50 000 latu, ja personai nav un nekad nav bijuši nekustamā īpašuma nodokļa maksājumu parādi, kopējās nekustamo īpašumu vērtības samaksa veikta bezskaidras naudas norēķinu veidā.

Uzsākot izsniegt uzturēšanās atļaujas saskaņā ar iepriekšminētām normām, tika konstatēti dažādi gadījumi, kad noteiktās prasības uzturēšanās atļaujas pieprasīšanai tika apzināti pārprastas. Tā, piemēram, tika konstatēts, ka pārsvarā gadījumu ieguldījums 25 000 latu apmērā tika veikts vidējā vai lielā kapitālsabiedrībā (piemēram, kādā no Latvijas kredītiestādēm), nesniedzot nepieciešamo ekonomisko labumu Latvijas tautsaimniecībai salīdzinājumā ar personas iegūto labumu – uzturēšanās atļauju, kas dod tiesības brīvi uzturēties Šengenas telpā. Tāpat tika konstatēti vairāki darījumi, kas notikuši starp Latvijā neregistrētām personām, naudas līdzekļiem tiekot pārskaitītiem ar ārvalstu banku starpniecību, līdz ar to Latvijas tautsaimniecībai sniedzot minimālu labumu (piemēram, valsts nodeva 2% apmērā, kas tiek iemaksāta, reģistrējot nekustamo īpašumu zemesgrāmatā).

⁴³ Publicēts: Latvijas Vēstnesis, Nr.100, 28.06.2010. – [stājās spēkā 01.07.2010.]

⁴⁴ Publicēts: Latvijas Vēstnesis, Nr.74, 12.05.2010. – [stājās spēkā 01.07.2010.]

Vienlaikus tika secināts, ka atsevišķi darījumi ir acīmredzami fiktīvi, piemēram, par trīs kvadrātmetru platību (nekustamā īpašuma domājamo daļu) nomaksājot 100 000 latu (darījums veikts starp diviem Latvijas nerezidentiem – tuviem radniekiem). Faktiski īpašums ar zemu tirgus un kadastrālo vērtību pārdots par likumā noteikto summu, bet pēc darījuma reģistrēšanas daļa summas tiek atgriezta pircējam. Šādu darījumu rezultātā tiek atstāts negatīvs iespaids uz nekustamo īpašumu tirgu.

Ar mērķi izvairīties no šādiem gadījumiem nākotnē, kā arī nodrošināt pēc iespējas lielāku ekonomisko labumu Latvijas tautsaimniecībai, tika veikti grozījumi Imigrācijas likumā⁴⁵.

Grozījumos tika noteikts, ka:

- 1) investēt 25 000 latu uzņēmumā var tikai tad, ja tas uzskatāms par mazu uzņēmumu (tiek nodarbināti ne vairāk kā 50 darbinieki, gada apgrozījums vai gada bilance nepārsniedz 7 miljonus latu un saimnieciskā gada laikā valsts un pašvaldības budžetā nodokļos tiek samaksāts ne mazāk kā 20 000 latu). Lielā uzņēmumā nepieciešamā investīciju summa – 100 000 latu;
- 2) nekustamais īpašums jāiegādājas no Latvijas Republikā reģistrētas juridiskās personas vai fiziskās personas, kura ir Latvijas pilsonis, Latvijas nepilsonis, Savienības pilsonis vai ārzemnieks, kurš Latvijas Republikā uzturas ar derīgu uzturēšanās atļauju;
- 3) nekustamā īpašuma kopējai summai jābūt piesaistītai kadastrālajai vērtībai. Nekustamā īpašuma iegādes brīdī kadastrālajai vērtībai jābūt ne mazākai par 30 000 latu vai ārpus Rīgas plānošanas reģiona vai republikas pilsētām esošo nekustamo īpašumu kopējā kadastrālā vērtība to iegādes brīdī ir ne mazāka par 10 000 latu. Ja kadastrālā vērtība ir mazāka par norādīto, nekustamo īpašumu kopējā vērtība nedrīkst būt mazāka par sertificēta nekustamā īpašuma vērtētāja noteikto nekustamo īpašumu tirgus vērtību.

Var secināt, ka trešo valstu pilsoņu interese par iespēju pieprasīt uzturēšanās atļauju pēc tam, kad viņi veikuši Imigrācijas likumā paredzētās investīcijas, ir pietiekami liela. Kopējais investīciju apjoms no 2010.gada 1.jūlija līdz 2012.gada 31.martam sasniedz 210 431 875 latus, uzturēšanās atļauju pieprasītāju skaits (ieskaitot investoru ģimenes locekļus) no 2010.gada 1.jūlija līdz 2012.gada 30.aprīlim – 3095 personas. Uzturēšanās atļauju pieprasītāju skaitam ir tendence pieaugt, visvairāk pieprasījumu saņemts 2011.gada decembrī (101 pieteikums) un visbiežāk saistībā ar nekustamā īpašuma iegādi. Lielākā daļa uzturēšanās pieteikumu saņemta no Krievijas pilsoņiem, kā arī no citām bijušās PSRS valstīm – Ukrainas, Baltkrievijas, Kazahstānas, Uzbekistānas.

⁴⁵ Publicēts: Latvijas Vēstnesis, Nr.93, 15.06.2011. – [stājās spēkā 16.06.2011.]

Analizējot investīciju ietekmi uz tautsaimniecību, jāsecina, ka pēc pirmā likuma grozījumu darbības gada šī ietekme precīzi nav aprēķināma, jo kopš attiecīgo normu spēkā stāšanās brīža vēl nav pagājis viens saimnieciskais gads, pēc kura beigām būtu iespējams analizēt tautsaimniecībā ieguldīto līdzekļu atdevi.⁴⁶

Ar Ministru kabineta 2011.gada 2.augusta noteikumiem Nr.593 „Grozījumi Ministru kabineta 2010.gada 21.jūnija noteikumos Nr.564 „Uzturēšanās atļauju noteikumi””:

▶ paredzēti kritēriji, lai konstatētu, ka komercsabiedrība, ārzemju komersanta filiāle, individuālais komersants vai pašnodarbināta persona veic aktīvu saimniecisko darbību un dod ekonomisku labumu Latvijas Republikai vai ārvalsts komersanta pārstāvniecība veic aktīvu darbību, kuras rezultātā tiek veicināta Latvijas Republikas tautsaimniecības attīstība;

▶ papildināts dokumentu saraksts, kas jāiesniedz ārzemniekam, kurš iegādājies nekustamo īpašumu;

▶ papildināts to ārzemnieku kategoriju saraksts, kuriem atļauts iesniegt dokumentus uzturēšanās atļaujas saņemšanai Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldē, neizceļojot no Latvijas Republikas, ar tām personām, kuras veicina Latvijas tautsaimniecības attīstību, investējot līdzekļus kapitālsabiedrībās, iegādājoties nekustamo īpašumu, kā arī ieguldot līdzekļus kredītiestādēs.

Imigrācijas politikas koncepcija

Ministru kabinets ir uzdevis Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldei līdz 2013.gada 1.jūlijam izstrādāt Imigrācijas politikas koncepciju, kurā plānots noteikt iecelšanas un nodarbinātības nosacījumus dažādām personu grupām. Tā, piemēram, izstrādājot Imigrācijas politikas koncepciju, būtiski ir jautājumi par ģimenes apvienošanās nosacījumiem, nosakot trešo valstu pilsoņu ģimenes locekļu kategorijas un ar to nodarbinātību saistītos jautājumus. Imigrācijas politikas koncepcijā plānots darbaspēka uzņemšanas nosacījumus apskatīt arī plašākā kontekstā, apsverot iespēju ieviest kvotas un nosakot iecelšanas nosacījumu atvieglojumus augsti kvalificētam darbaspēkam, un noteikt investoru un pašnodarbināto personu iecelšanas un uzturēšanās nosacījumus.⁴⁷

⁴⁶ Ziņojums par Imigrācijas likuma 23.panta pirmās daļas 3.,28.,29., un 30. punktā paredzēto noteikumu īstenošanas gaitu un rezultātiem. – Pieejams:

http://www.mk.gov.lv/doc/2005/IEMInf_300811_investori.2132.doc – [sk. 29.03.2012.]

⁴⁷ Informācijas avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde.

4.1.2. Izmaiņas ES perspektīvā

Zilās kartes direktīvas⁴⁸ prasību ieviešana

Zilās kartes direktīvas ieviešana atvieglo trešo valstu pilsoņu, kas ir augsti kvalificēti speciālisti, ieceļošanas un uzturēšanās nosacījumus ES, ieviešot vienotu uzturēšanās atļauju šīm personām – zilo karti, kura tās turētājam dod tiesības dzīvot un strādāt dalībvalsts teritorijā saskaņā ar direktīvā noteikto. Direktīva paredz arī mobilitātes iespējas ES ietvaros.

Grozījumi Imigrācijas likumā⁴⁹ nosaka zilās kartes definīciju un termiņu, uz kuru ārzemnieks var pieprasīt zilo karti, vienlaikus grozījumi nosaka tiesības uzturēties Latvijas Republikā dokumentu izskatīšanas procesa laikā ārzemniekam, kuram ir derīga citā ES dalībvalstī izsniegtā zilā karte un kurš šādu statusu pieprasa Latvijas Republikā.

Grozījumi Ministru kabineta 2010.gada 21.jūnija noteikumos Nr.564 „Uzturēšanās atļauju noteikumi”⁵⁰ nosaka, ka augsti kvalificēts nodarbinātais, kurš pieprasa zilo karti, ir tiesīgs dokumentus uzturēšanās atļaujas pieprasīšanai iesniegt Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldē, neizceļojot no Latvijas, ja viņš uzturas Latvijas Republikā ar derīgu vienoto vīzu.

Grozījumi Ministru kabineta 2010.gada 21.jūnija noteikumos Nr.553 „Noteikumi par darba atļaujām ārzemniekiem”⁵¹ nosaka darba atļaujas saņemšanas procedūru zilās kartes turētājam – Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde izsniedz darba atļauju bez brīvas darba vietas pieteikšanas Nodarbinātības valsts aģentūrā, savukārt, šo personu laulātajiem ir tiesības būt nodarbinātiem bez darba atļaujas pie jebkura darba devēja.

Grozījumi Ministru kabineta 2010.gada 21.jūnija noteikumos Nr.550 „Noteikumi par ārzemniekam nepieciešamo finanšu līdzekļu apmēru un finanšu līdzekļu esības konstatēšanas kārtību”⁵² nosaka, ka ārzemniekam, kurš vēlas saņemt zilo karti, viņa apgādībā esošajiem ģimenes locekļiem vai viņa uzaicinātajam ir pienākums iesniegt dokumentus, kas apliecina, ka viņam ir pietiekami finanšu līdzekļi – darba samaksa Latvijas Republikā atbilstoši strādājošo mēneša vidējai bruto darba samaksai iepriekšējā gadā, piemērojot koeficientu 1.5.

Grozījumi Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likumā⁵³ nosaka ES zilās kartes turētājiem noteiktas tiesības saņemt nodarbinātības dienestu sniegtos palīdzības pakalpojumus, atbalstu un tiesības uz sociālajām garantijām bezdarba periodā: iespējas bez maksas saņemt informāciju par brīvajām darba vietām un ar tām saistītajām kvalifikācijas un

⁴⁸ Padomes 2009.gada 25.maija direktīva 2009/50/EK par trešo valstu valstspiederīgo ieceļošanu un uzturēšanos augsti kvalificētas nodarbinātības nolūkos. – Oficiālais Vēstnesis, L 155/17, 18.06.2009.

⁴⁹ Publicēts: Latvijas Vēstnesis, Nr.93, 15.06.2011. – [stājās spēkā 16.06.2011.]

⁵⁰ Publicēts: Latvijas Vēstnesis, Nr.122, 05.08.2011. – [stājās spēkā 06.08.2011.]

⁵¹ Publicēts: Latvijas Vēstnesis, Nr.117, 28.07.2011. – [stājās spēkā 29.07.2011.]

⁵² Publicēts: Latvijas Vēstnesis, Nr. 99, 29.06.2011. – [stājās spēkā 30.06.2011.]

⁵³ Publicēts: Latvijas Vēstnesis, Nr. 96, 21.06.2011. – [stājās spēkā 05.07.2011.]

citām prasībām; karjeras konsultācijas bezdarba gadījumā un Eiropas darba mobilitātes portāla EURES⁵⁴ konsultantu konsultācijas; vienu reizi minētās kartes derīguma termiņa laikā iegūt bezdarbnieka vai darba meklētāja statusu; līdz trim mēnešiem iesaistīties aktīvajos nodarbinātības un bezdarba samazināšanas preventīvajos pasākumos, šajā laikā saņemot bezdarbnieka pabalstu.

*Grozījumi likumā „Par Eiropas Kopienas pastāvīgā iedzīvotāja statusu Latvijas Republikā”*⁵⁵ precizē laika posmu zilās kartes turētājam un viņa ģimenes locekļiem, kuru var ieskaitīt nepārtrauktās uzturēšanās laikā Latvijas Republikā ES pastāvīgā iedzīvotāja statusa saņemšanai.

4.2. Ģimenes apvienošanās

Ģimenes apvienošanās jomā izmaiņas tiesiskajā regulējumā notikušas galvenokārt ES kontekstā, ieviešot direktīvas 2004/38/EK⁵⁶ prasības.

Tika izdoti jauni Ministru kabineta 2011.gada 29.marta noteikumi Nr.243 „*Kārtība, kādā Latvijas Republikā ieceļo un uzturas Eiropas Savienības dalībvalstu, Eiropas Ekonomikas zonas valstu un Šveices Konfederācijas pilsoņi un viņu ģimenes locekļi*”⁵⁷. Atšķirībā no iepriekš spēkā esošā regulējuma⁵⁸, minētajos noteikumos tika paplašināta ģimenes locekļa definīcija, attiecinot to ne tikai uz bērniem un laulātajiem, bet arī uz personām, kas atrodas ES pilsoņa apgādībā vai kurām ir bijusi kopīga saimniecība ar ES pilsoni viņa iepriekšējā mītnes valstī. Tāpat par ģimenes locekli tika noteikta persona, kurai nopietnu veselības apsvērumu dēļ ir vajadzīga ES pilsoņa personiska kopšana, vai partneris, ar kuru ES pilsonim ir bijušas ilgstošas attiecības. Tāpat, lai atvieglotu ES pilsoņa ģimenes locekļa ieceļošanu un uzturēšanos, noteikumi nosaka, ka ES pilsoņu ģimenes locekļiem ir izsniedzamas bezmaksas vīzas paātrinātā kārtībā.

Tā kā *grozījumi Imigrācijas likumā*⁵⁹ noteica deleģējumu Ministru kabinetam noteikt kārtību, kādā ES pilsoņi un viņu ģimenes locekļi ieceļo un uzturas Latvijas Republikā, kā arī

⁵⁴ Oficiālā mājas lapa: <http://ec.europa.eu/eures/home.jsp?lang=lv>

⁵⁵ Publicēts: Latvijas Vēstnesis, Nr.117, 28.07.2011. – [stājās spēkā 11.08.2011.]

⁵⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes 2004.gada 29.aprīļa direktīva 2004/38/EK par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā. – Oficiālais Vēstnesis, L 158, 30.04.2004.

⁵⁷ Publicēts: Latvijas Vēstnesis, Nr.58, 13.04.2011. – [stājās spēkā 14.04.2011.; zaudējis spēku 01.09.2011.]

⁵⁸ Ministru kabineta 2006.gada 18.jūlija noteikumi Nr.586 „Kārtība, kādā Latvijas Republikā ieceļo un uzturas Eiropas Savienības dalībvalstu, Eiropas Ekonomikas zonas valstu un Šveices Konfederācijas pilsoņi un viņu ģimenes locekļi”. – Latvijas Vēstnesis, Nr.114, 20.07.2006. – [stājās spēkā 21.07.2006.; zaudējis spēku 14.04.2011.]

⁵⁹ Publicēts: Latvijas Vēstnesis, Nr.93, 15.06.2011. – [stājās spēkā 16.06.2011.]

uzturēšanās ierobežojumus šīm personām, noteikumi tika izdoti no jauna⁶⁰, pamatā veicot tehniskus grozījumus un precizējot dokumentu apjomu, kas jāiesniedz ES pilsoņu ģimenes locekļiem, pieprasot pastāvīgās uzturēšanās tiesības.

4.3. Integrācija

2011.gadā Latvijā būtiskas institucionālās izmaiņas skārušas par integrācijas jomu atbildīgās institūcijas. Ar 2011.gada 7.janvāri *Kultūras ministrija* ir pārņēmusi valsts politikas izstrādi sabiedrības integrācijas jomā, kā arī tās īstenošanas organizēšanu un koordinēšanu un imigrantu integrācijas politikas izstrādi un īstenošanu un sākot ar 1.aprīli – Eiropas Trešo valstu valstspiederīgo integrācijas fonda pārraudzības funkcijas īstenošanu.

Līdz šim par sabiedrības integrāciju un Eiropas Trešo valstu valstspiederīgo integrācijas fonda pārraudzību bija atbildīga Tieslietu ministrija.

2011.gadā turpinājās darbs pie integrācijas politikas pamatnostādņu izstrādes un 2011.gada 20.augustā tika uzsākta projekta publiskā apspriede, kuras laikā tika iesniegts 361 priekšlikums no sabiedrības pārstāvjiem un nevalstiskajām organizācijām.

2011.gada 20.oktobrī stājās spēkā Kultūras ministrijas izstrādātās „Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un sabiedrības integrācijas politikas pamatnostādnes 2012.-2018. gadam”⁶¹ (turpmāk – Pamatnostādnes), kas definē politiku nacionālās identitātes stiprināšanas, pilsoniskās sabiedrības attīstības un sabiedrības integrācijas jomā. Izstrādātajā dokumentā ir ievērota pēctecība ar iepriekšējo integrācijas politiku, taču vienlaikus tajā ir akcentētas jaunas problēmas un izaicinājumi. Dokuments balstās uz šādiem politikas pamatprincipiem: atvērtā latvietība, atbildība un līdzdalība, piederība Eiropai, mazākumtautību savpatnības saglabāšana, cieņa pret izvēles brīvību, cilvēktiesību ievērošana, daudzveidīga identitāte.

Tāpat Pamatnostādnēs izvirzīti citi uzdevumi, lai veicinātu imigrantu integrāciju Latvijas sabiedrībā:

- izveidot nacionāla līmeņa koordinējošu sistēmu imigrantu līdzdalības atbalstam;
- izveidot nacionāla līmeņa konsultatīvo padomi ar imigrantu un viņu organizāciju pārstāvju līdzdalību;

⁶⁰ Publicēts: Latvijas Vēstnesis, Nr.141, 07.09.2011. – [stājās spēkā 08.09.2011.]

⁶¹ Ministru kabineta 2011.gada 20.oktobra rīkojums Nr.542 „Par Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādnēm 2012. – 2018.gadam”. – Latvijas Vēstnesis, Nr. 167, 21.10.2011. – [stājās spēkā 20.10.2011.]

- nepieciešamo tiesību aktu izstrāde trešo valstu pilsoņu pamattiesību nodrošināšanai (nodarbinātības, izglītības, veselības aprūpes, sociālās palīdzības u.c. jautājumos);
- bēgļu un personu, kurām piešķirts alternatīvais statuss, integrācijas veicināšana;
- latviešu valodas apguves sistēmas izveide tām personām, kuras vēlas iecelt Latvijā;
- regulāri izglītojoši un informatīvi pasākumi par imigrāciju un trešo valstu pilsoņu integrāciju dažādām sabiedrības mērķa grupām, t.sk. informatīvi pasākumi ar imigrantu līdzdalību un pasākumi plašsaziņas līdzekļu pārstāvjiem;
- izglītojoši informatīvi materiāli par latvisko kultūrtelpu un tās popularizēšanas pasākumiem, akcentējot latviskās kultūrtelpas daudzveidību, atvērtību citu kultūru pienesumam pagātnē un mūsdienās.⁶²

Viens no būtiskākajiem instrumentiem līdzdalības veicināšanai lēmumu pieņemšanas procesos ir konsultatīvie mehānismi, kas izveidoti gan nacionālajā (Mazākumtautību konsultatīvā padome, Konsultatīvā padome mazākumtautību izglītības jautājumos, Mazākumtautību nevalstisko organizāciju pārstāvju Eiropas Padomes Vispārējās konvencijas par nacionālo minoritāšu aizsardzību⁶³ ieviešanas uzraudzības komiteja), gan pašvaldību līmenī.

Pētījumi un organizētās konferences:

- Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS ir izstrādājis pētījumu „Imigrantu integrācija Latvijā: valsts valodas apguve un pilsoniskā izglītība”⁶⁴, kura mērķis ir pievērst uzmanību nepieciešamībai veicināt latviešu valodas un pilsoniskās izglītības apguvi iecelotāju vidū Latvijā;
- Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS ir izstrādājis politikas kopsavilkumu „Ierobežojumi imigrantu bērnu tiesībām Latvijā”⁶⁵, kura mērķis ir pievērst uzmanību imigrantu bērnu iespējām saņemt bezmaksas obligāto izglītību Latvijā;
- 2011.gada 31.maijā Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS un Britu padome Latvijā organizēja konferenci „Imigrantu integrācija Latvijā: nolemtība vai iespēja?”⁶⁶. Konferencē tika prezentēti Imigrantu integrācijas politikas indeksa rezultāti par Baltijas valstīm, kā arī salīdzinošs pētījums par imigrantu politiskās līdzdalības iespējām Latvijā, Igaunijā un Polijā.

⁶² Informācijas avots: Kultūras ministrija.

⁶³ Likums „Par Vispārējo konvenciju par nacionālo minoritāšu aizsardzību”. – Latvijas Vēstnesis, Nr. 85, 31.05.2005. – [stājās spēkā 01.06.2005.]

⁶⁴ Imigrantu integrācija Latvijā: valsts valodas apguve un pilsoniskā izglītība. – Pieejams: http://politika.lv/temas/sabiedribas_integracija/19005/ – [sk.05.12.2011.]

⁶⁵ Ierobežojumi imigrantu bērnu tiesībām Latvijā. – Pieejams: http://politika.lv/temas/sabiedribas_integracija/19006/ – [sk. 05.12.2012.]

⁶⁶ Aicinām uz konferenci: „Imigrantu integrācija Latvijā: nolemtība vai iespēja?”. – Pieejams: <http://www.providus.lv/public/27508.html> – [sk. 12.12.2011.]

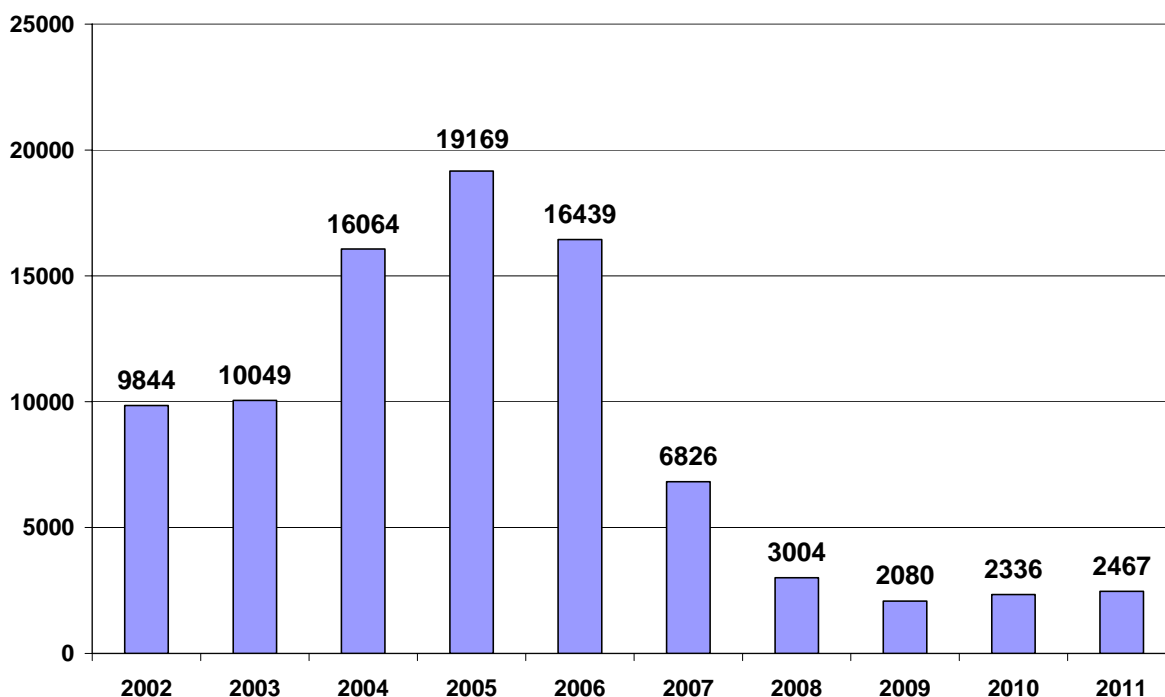
Diskusijās par Latvijas imigrantu integrācijas politiku un nepieciešamajām izmaiņām piedalījās eksperti un atbildīgo institūciju pārstāvji.

4.4. Pilsonība un naturalizācija

2011.gadā aktuāls kļuva jautājums par dubļpilsonības piešķiršanu un naturalizācijas kārtības atvieglošanu. Saeimā un sabiedrībā kopumā notika plašas diskusijas.

Pārskatīt naturalizācijas nosacījumus, noteica fakts, ka pēdējo četru gadu laikā naturalizācijas tempi nav mainījušies un ir samērā zemi – kopš 2008.gada vidēji 2472 personas gadā tiek uzņemtas Latvijas pilsonībā naturalizācijas kārtībā, turpretī laika posmā no 2002.gada līdz 2007.gadam tās bija vidēji 11 425 personas ik gadu.

4-1 grafiks
Naturalizācijas kārtībā Latvijas pilsonībā
uzņemto personu skaits, 2002-2011⁶⁷

Joprojām liela daļa Latvijas iedzīvotāju – 312 189⁶⁸, ir Latvijas nepilsoņi. Naturalizācijas procesu kavē fakts, ka liela daļa Latvijas nepilsoņu cer uz naturalizācijas atvieglojumiem, tāpat ne mazāk svarīgs ir nosacījums, ka Latvijas nepilsoņi uz NVS valstīm var ceļot bez vīzas.

⁶⁷ Informācijas avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde

⁶⁸ Informācijas avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde, informācija uz 01.01.2012.

2011.gada 9.jūlijā stājās spēkā Ministru kabineta 2011.gada 5.jūlija noteikumi Nr.521 „Naturalizācijas iesnieguma pieņemšanas un izskatīšanas kārtība”⁶⁹ un Ministru kabineta 2011.gada 5.jūlija noteikumi Nr.522 „Noteikumi par Pilsonības likumā par Pilsonības likumā noteikto latviešu valodas prasmes un Latvijas Republikas Satversmes pamatnoteikumu, valsts himnas teksta un Latvijas vēstures zināšanu pārbaudi”⁷⁰, kas paplašina to personu kategoriju, kas var nekārtot naturalizācijas eksāmena valsts valodas daļu. Minētie noteikumi paredz, ka valodas prasmes pārbaudi Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldē nekārto pretendents, kurš jau ir apguvis valsts valodu un to apliecina izsniegtā valsts valodas prasmes apliecība⁷¹, centralizētā eksāmena latviešu valodā vai latviešu valodā un literatūrā sertifikāts⁷², kā arī dokuments, kas apliecina, ka persona ir ieguvusi pamata, vidējo vai augstāko izglītību latviešu mācībvalodas izglītības iestādē.

Vienlaikus 2011.gada 9.jūlijā spēkā stājās arī Ministru kabineta 2011.gada 5.jūlija noteikumi Nr.520 „Kārtība, kādā tiek iesniegts un izskatīts iesniegums bērna atzīšanai par Latvijas pilsoni”⁷³, kas nosaka, ka iesniegumu par bērna atzīšanu par Latvijas pilsoni vecāki var iesniegt arī dzimtsarakstu nodaļā, reģistrējot bērna dzimšanu, kuru dzimtsarakstu nodaļa pārsūta izskatīšanai Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldei. Līdz šim iesniegumu par bērna atzīšanu par Latvijas pilsoni bija iespējams iesniegt tikai Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldē, līdz ar to tika atvieglota administratīvā procedūra Latvijas nepilsoņu vai bezvalstnieku bērnu atzīšanai par Latvijas pilsoņiem.⁷⁴

⁶⁹ Publicēts: Latvijas Vēstnesis, Nr.105, 08.07.2011. – [stājās spēkā 09.07.2011.]

⁷⁰ Publicēts: Latvijas Vēstnesis, Nr.105, 08.07.2011. – [stājās spēkā 09.07.2011.]

⁷¹ Valsts valodas prasmes apliecība, kas izsniegta pēc 2009.gada 1.septembra un apliecina, ka pretendents ir ieguvis B vai C līmeni valsts valodas prasmes pārbaudē profesionālo un amata pienākumu veikšanai, pastāvīgās uzturēšanās atļaujas saņemšanai un ES pastāvīgā iedzīvotāja statusa iegūšanai.

⁷² Sertifikāts, kas apliecina centralizētā eksāmena latviešu valodā (akreditētās mazākumtautību izglītības programmās 9.klasei) vai centralizētā eksāmena latviešu valodā un literatūrā (akreditētās mazākumtautību izglītības programmās 12.klasei) nokārtošanu atbilstoši A, B, C vai D līmenim.

⁷³ Publicēts: Latvijas Vēstnesis, Nr.105, 08.07.2011. – [stājās spēkā 09.07.2011.]

⁷⁴ Saskaņā ar Pilsonības likuma 3.¹ pantu bērns, kurš dzimis Latvijā pēc 1991. gada 21. augusta, ir atzīstams par Latvijas pilsoni, ja viņš atbilst šādām prasībām: 1) viņa pastāvīgā dzīvesvieta ir Latvija; 2) viņš nav Latvijā vai kādā citā valstī bijis notiesāts ar brīvības atņemšanu ilgāk nekā uz pieciem gadiem par nozieguma izdarīšanu; 3) viņš pirms tam visu laiku bijis bezvalstnieks vai nepilsonis.

5. NELEGĀLĀ MIGRĀCIJA UN ATGRIEŠANA

5.1. Nelegālā migrācija

Latvija imigrantiem nav mērķa valsts un šādu situāciju daļēji nosaka Latvijas salīdzinoši zemais sociālās labklājības līmenis, taču tādi faktori kā pievienošanās ES un Šengenas zonai (Latvija sauszemes robeža ar Krieviju un Baltkrieviju vienlaikus ir arī Šengenas zonas un ES ārējā robeža) nosaka nelegālo imigrantu interesi izmantot Latviju kā tranzīvalsti nokļūšanai citās ES dalībvalstīs (piemēram, Vācija, Zviedrija, Dānija u.c.).

Uz valsts robežas 2011.gadā ieceļošana valstī atteikta 1230⁷⁵ gadījumos, kas ir par 51% vairāk nekā 2010.gadā. Visbiežāk ieceļošana atteikta sakarā ar to, ka personām nav derīgu ceļošanas dokumentu, vīzas vai uzturēšanās atļaujas, vai uzrādītā vīza vai uzturēšanās atļauja ir viltota. Turpretī kopējais nelegālo imigrantu skaits, kas aizturēti valsts iekšienē, nav liels. To skaits, kopš 2005.gada tikai samazinājies – no 307 valsts iekšienē aizturētajām personām 2005.gadā līdz 195 – 2010.gadā un 130 – 2011.gadā.⁷⁶ Lielākās nelegālo imigrantu izcelsmes valstis joprojām ir Krievija, Ukraina un Baltkrievija.

Pateicoties veiksmīgai iesaistīto institūciju (īpaši Valsts robežsardzes, kura tiešā veidā iesaistīta nelegālās migrācijas novēršanas pasākumos) darbībai, ir iespējams ar ierobežotiem resursiem panākt nelegālās migrācijas plūsmas kontroli un samazināšanos.

2011.gadā Valsts robežsardze turpināja uzlabot nelegālās migrācijas novēršanas mehānismus. Tā, pieņemot iekšējos noteikumus, tika izstrādāta riska analīzes novērtējuma detalizēta struktūra, lai nodrošinātu vienotus riska analīzes izstrādes principus, kas vienlaikus saskan ar FRONTEX⁷⁷ izstrādātajām rekomendācijām.⁷⁸

Sankciju direktīvas⁷⁹ ieviešana

Lai mazinātu nelegāli nodarbināto trešo valstu pilsoņu skaitu un pārņemtu direktīvas 2008/104/EK⁸⁰ un Sankciju direktīvas prasības, tika veikti grozījumi Darba likumā⁸¹, Latvijas

⁷⁵ Datu avots: Eurostat (dati noapaļoti līdz tuvākajam 5).

⁷⁶ Datu avots: Eurostat (dati noapaļoti līdz tuvākajam 5).

⁷⁷ Eiropas Aģentūra operatīvās sadarbības vadībai pie ES dalībvalstu ārējām robežām, izveidota ar Padomes 2004.gada 26.oktobra Regulu 2007/2004.

⁷⁸ Saskaņā ar Valsts robežsardzes sniegto informāciju.

⁷⁹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2009.gada 18.jūnija direktīva 2009/52/EK, ar ko nosaka minimālos standartus sankcijām un pasākumiem pret darba devējiem, kas nodarbina trešo valstu valstspiederīgos, kuri dalībvalstī uzturas nelikumīgi. – Oficiālais Vēstnesis, L 168, 30.06.2009.

⁸⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes 2008.gada 19.novembra direktīva 2008/104/EK par pagaidu darba aģentūrām. – Oficiālais Vēstnesis, L 327, 05.12.2008.

⁸¹ Likums „Grozījumi Darba likumā”. – Latvijas Vēstnesis, Nr.103, 06.07.2011. – [stājās spēkā 20.07.2011.]

Administratīvo pārkāpumu kodeksā⁸², Biedrību un nodibinājumu likumā⁸³ un Krimināllikumā⁸⁴.

Līdz ar *grozījumiem Darba likumā* ir noteiktas sekojošas prasības pret darba devēju:

- darba devējam, sagatavojot darba līgumu, ir pienākums pieprasīt, lai ārzemnieks uzrāda vīzu vai uzturēšanās atļauju, kā arī darba atļauju (ja tāda ir nepieciešama);
- aizliegts nodarbināt personu, kura nav tiesīga uzturēties Latvijā Republikā;
- darba devējs nav saucams pie atbildības par tādas personas nodarbināšanu, kura nav tiesīga uzturēties Latvijā Republikā, ja darba devējam pirms nodarbināšanas ārzemnieks ir uzrādījis uzturēšanās tiesību apliecinājošus dokumentus.

Par šo darba attiecību reglamentējošo normatīvo aktu pārkāpumu ir paredzēta atbildība *Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā*, proti:

- ja darba devējs nodarbina personu, kura ir jaunāka par 15 gadiem, bez derīga personu apliecinājoša dokumenta, uzliek naudas sodu no 100 līdz 500 latiem;
- ja darba devējs nodarbina līdz piecām personām, kurām nav darba atļaujas, bet kuras uzturas Latvijā Republikā legāli, fiziskajām personām uzliek naudas sodu no 100 līdz 300 latiem, bet juridiskajām personām – no 500 līdz 2500 latiem;
- ja darba devējs nodarbina vairāk nekā piecas personas bez darba atļaujas, tad fiziskajām personām uzliek naudas sodu no 300 līdz 500 latiem, bet juridiskajām personām – no 2500 līdz 10 000 latiem;
- ja darba devējs nodarbina līdz piecām personām, kuras nav tiesīgas uzturēties Latvijā Republikā, tad – fiziskajām personām uzliek naudas sodu no 150 līdz 350 latiem, bet juridiskajām personām – no 750 līdz 3000 latiem.

Savukārt, *Krimināllikumā* darba devējam noteikta kriminālatbildība gadījumos, ja tiek nodarbinātas personas, kuras nav tiesīgas uzturēties Latvijā Republikā, ja nodarbināts nepilngadīgais vai ja nodarbinātas vairāk nekā piecas personas, kā arī, ja persona nodarbināta īpaši ekspluatējošos darba apstākļos vai apzināti nodarbināts cilvēku tirdzniecības upuris. Šajā gadījumā darba devēju var sodīt ar arestu vai ar piespiedu darbu, vai ar naudas sodu līdz divsimt minimālajām mēnešalgām (šobrīd minimālā mēnešalga valstī noteikta 200,-Ls apmērā).

Vienlaikus 2011.gada 24.novembrī stājās spēkā Ministru kabineta noteikumi Nr.894⁸⁵, kas nosaka kārtību, kādā tiek piedzīti izdevumi, kas saistīti ar ārzemnieku piespiedu

⁸² Likums „Grozījumi Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā”. – Latvijas Vēstnesis, Nr.103, 06.07.2011. – [stājās spēkā 20.07.2011.]

⁸³ Likums „Grozījumi Biedrību un nodibinājumu likumā”. – Latvijas Vēstnesis, Nr.103, 06.07.2011. – [stājās spēkā 20.07.2011.]

⁸⁴ Likums „Grozījumi Krimināllikumā”. – Latvijas Vēstnesis, Nr.99, 29.06.2011. – [stājās spēkā 13.07.2011.]

izraidīšanu, aizturēšanu un turēšanu apsardzībā vai ārzemnieka nosūtīšanu uz valsti, kas personu uzņem atpakaļ, no ārzemnieka, viņa uzaicinātāja vai darba devēja, kas nodarbinājis ārzemnieku, kurš nelikumīgi uzturas Latvijas Republikā.

Citas ES dalībvalsts pieņemta izbraukšanas rīkojuma vai lēmuma par piespiedu izraidīšanu atzīšana Latvijā

Ieviešot Atgriešanas direktīvas⁸⁶ prasības Imigrācijas likumā⁸⁷, stājās spēkā norma, kas nosaka, ka, ja Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde vai Valsts robežsardze konstatējusi, ka attiecībā uz ārzemnieku ir spēkā citas ES dalībvalsts pieņemts izbraukšanas rīkojums vai lēmums par piespiedu izraidīšanu, vienas vai otras iestādes priekšnieks vai viņu pilnvarotās amatpersonas, izvērtējot lietas apstākļus un sazinoties ar attiecīgo ES dalībvalsti, ir tiesīgas pieņemt lēmumu par attiecīgā izbraukšanas rīkojuma vai lēmuma par piespiedu izraidīšanu atzīšanu.

Lēmumu par citas ES dalībvalsts izbraukšanas rīkojuma vai lēmuma par piespiedu izraidīšanu atzīšanu ārzemniekam ir tiesības pārsūdzēt, iesniedzot attiecīgu pieteikumu tiesā. Pieteikuma iesniegšana tiesā neaptur lēmuma darbību.

Par atzīta citas ES dalībvalsts izbraukšanas rīkojuma vai lēmuma par piespiedu izraidīšanu izpildi Valsts robežsardze informē to ES dalībvalsti, kura pieņēmusi izbraukšanas rīkojumu vai lēmumu par piespiedu izraidīšanu.

Ja, izvērtējot konkrētos lietas apstākļus, atgriežamajam ārzemniekam tiek noteikts iecelšanas aizliegums, ziņas par viņu tiek ievadītas Šengenas informācijas sistēmā (SIS), tāpat arī Valsts robežsardze atskaišu formā ar FRONTEX starpniecību apmainās ar informāciju par izraidītajām personām.

Minētie grozījumi samazina iesaistīto institūciju slodzi, veicot izraidīšanas procedūru, kā arī ļauj efektīvāk kontrolēt ES dalībvalstīs pieņemto administratīvo aktu par atgriešanu izpildi.

⁸⁵ Ministru kabineta 2011.gada 22.novembra noteikumi Nr. 894 „Kārtība, kādā nosaka un piedzen izdevumus, kas radušies sakarā ar ārzemnieka piespiedu izraidīšanu, aizturēšanu un turēšanu apsardzībā vai ārzemnieka nosūtīšanu uz valsti, kas personu uzņem atpakaļ”. – Latvijas Vēstnesis, Nr.185, 24.11.2011. – [stājās spēkā 25.11.2011.]

⁸⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes 2008.gada 16.decembra direktīva Nr.2008/115/EK par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi. – Oficiālais Vēstnesis, L 348, 24.12.2008.

⁸⁷ Likums „Grozījumi Imigrācijas likumā”. – Latvijas Vēstnesis, Nr.93, 15.06.2011. – [stājās spēkā 16.06.2011.]

Sakaru virsnieki

Sadarbojoties ar migrantu izcelsmes valstīm un tranzīvalstīm, Valsts robežsardzes nosūtītie sakaru virsnieki imigrācijas jautājumos, pārstāvot Latvijas, Lietuvas un Igaunijas intereses, arī 2011.gadā turpināja savu darbību Gruzijā, Baltkrievijā un Krievijā⁸⁸.

5.2. Atgriešana

Brīvprātīgā atgriešanās

Līdz ar grozījumiem Imigrācijas likumā⁸⁹ tika ieviestas Atgriešanās direktīvas prasības, tai skaitā tika nostiprināts brīvprātīgās atgriešanās princips, noteikta ārzemnieka izraidīšanas un aizturēšanas kārtība, kā arī ieviesti citi tehniski grozījumi.

Grozījumi Imigrācijas likumā paplašina ārzemnieka līdzšinējo iespēju pieteikties brīvprātīgajai atgriešanai, nosakot iespēju aizstāt jau izdoto lēmumu par ārzemnieka piespiedu izraidīšanu ar izbraukšanas rīkojumu, vienlaikus pagarinot arī izbraukšanas rīkojuma izpildes termiņu, līdzšinējo 7 dienu vietā nosakot 30 dienas.

Tāpat arī ir ieviesta jauna norma, kas paredz amatpersonai, kura izdevusi izbraukšanas rīkojumu, tiesības pēc ārzemnieka lūguma pagarināt izbraukšanas rīkojumā noteikto izceļošanas termiņu līdz vienam gadam.

Izdoto izbraukšanas rīkojumu skaits, salīdzinot ar 2010.gadu, ir vairakkārt palielinājies – no 104 izbraukšanas rīkojumiem 2010.gada laikā līdz 1004 – 2011.gadā. Ir svarīgi atzīmēt, ka minētais izbraukšanas rīkojumu skaits 2011.gadā neliecina par nelegālās imigrācijas pieaugumu kā tādu, bet izskaidrojams ar grozījumiem Imigrācijas likumā, kas paredz izbraukšanas rīkojuma izdošanu arī tām personām, kuru nelikumīgā uzturēšanās tiek konstatēta tām izceļojot no valsts, proti, šķērsojot ārējo robežu. Iepriekš šai personu grupai tika uzlikts administratīvais sods, bet netika izdots izbraukšanas rīkojums.

Tā kā līdz šim izbraukšanas rīkojumus Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde un Valsts robežsardze izdeva pēc teritoriālā principa (Valsts robežsardze – pierobežā un valsts robežas šķērsošanas vietā, Pārvalde – valsts teritorijā), tika paplašinātas Valsts robežsardzes amatpersonu tiesības izdot izbraukšanas rīkojumu, neatkarīgi no pārkāpuma konstatēšanas vietas.

Saskaņā ar jaunajiem grozījumiem Imigrācijas likumā Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes un Valsts robežsardzes kompetence atgriešanas lēmumu izdošanā ir atkarīga no tā,

⁸⁸ Sakaru virsnieki Krievijā savus dienesta pienākumus pildīja līdz 2011.gada 30.jūnijam.

⁸⁹ Publicēts: Latvijas Vēstnesis, Nr.93, 15.06.2011. – [stājās spēkā 16.06.2011.]

vai ārzemniekam ir izveidojusies saikne ar Latvijas Republiku, piemēram, bijusi izsniegta uzturēšanās atļauja, Latvijā dzīvo radnieki, ārzemnieks Latvijā uzturas ilgāk par vienu gadu utt. Ja tiek konstatēts kāds no Imigrācijas likuma 41.panta minētajiem apstākļiem, kas liecina par ārzemnieka saikni ar Latviju, izbraukšanas rīkojuma izdošana ir Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes kompetencē.

Līdz ar grozījumiem ir precizēts izbraukšanas rīkojumu un lēmumu par piespiedu izraidīšanu pārsūdzēšanas process tiesā. Lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz pieteikumu par lēmumu par apstrīdēto izbraukšanas rīkojumu vai lēmumu par piespiedu izraidīšanu, Administratīvā rajona tiesa izskata rakstveida procesā, ja ārzemnieks nav prasījis lietu izskatīt mutvārdu procesā. Administratīvās rajona tiesas spriedumu var pārsūdzēt, iesniedzot kasācijas sūdzību Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamentam. Kasācijas sūdzību izskata rakstveida procesā un tam nav nepieciešama administratīvā procesa dalībnieku piekrišana.

2011.gadā Starptautiskās Migrācijas organizācijas Rīgas birojs, īstenojot atbalstītās atgriešanās programmu Latvijā, projekta „Atgriešanās un reintegrācijas sistēmas sagatavošana Latvijā” ietvaros palīdzējis 73⁹⁰ nelegālajiem imigrantiem brīvprātīgi atstāt valsts teritoriju.

Aizturēšana un izraidīšana

Tika noteikti alternatīvi ārzemnieku aizturēšanas līdzekļi – obligāta reģistrēšanās Valsts robežsardzē vai ceļošanas dokumenta nodošana. Ārzemnieku aizturēšana piemērojama tikai gadījumos, kad ir aizdomas par ārzemnieka izvairīšanos no izraidīšanas procedūras vai arī, ja ārzemnieka uzturēšanās brīvībā var apdraudēt sabiedrisko kārtību un drošību. Tāpat ir precizēti ārzemnieka aizturēšanas termiņi un pamatojumi – kopīgais aizturēšanas termiņš ir 6 mēneši, īpašos gadījumos, ja ārzemnieks nesadarbojas un tādējādi tiek kavēta ceļošanas dokumenta saņemšana, aizturēšanas termiņu var pagarināt uz papildus 12 mēnešiem. Līdz šim kopējais aizturēšanas termiņš bija 20 mēneši. Tiesnešiem, pagarinot aizturēšanas termiņu, jāvērtē izraidīšanas procedūras ietvaros noskaidrotos apstākļus, kā arī to, vai ir spēkā apstākļi, kas bija par pamatu ārzemnieka aizturēšanai.

Papildus grozījumiem Imigrācijas likumā tika pieņemti Ministru kabineta 2011.gada 21.jūnija noteikumi Nr.454⁹¹, kas nosaka ārzemnieka piespiedu izraidīšanas, izceļošanas dokumenta paraugu un to izsniegšanas kārtību, kā arī definē terminu „mazāk aizsargātas

⁹⁰ Starptautiskās Migrācijas organizācijas Rīgas biroja sniegtā informācija.

⁹¹ Ministru kabineta 2011.gada 21.jūnija noteikumi Nr.454 „Noteikumi par ārzemnieka piespiedu izraidīšanu, izceļošanas dokumentu un tā izsniegšanu”. – Latvijas Vēstnesis, Nr.100, 30.06.2011. – [stājās spēkā 01.07.2011.]

personas”, nosakot īpašus nosacījumus attiecībā uz šīm personām. Papildus iepriekš minētajam, ieviests vienreizējs pabalsts 20,- latu apmērā izraidāmajiem ārzemniekiem.

Tā kā Latvijā līdz šim nebija ieviesta piespiedu izraidīšanas novērošanas sistēma, minētā funkcija tika deleģēta Tiesībsarga birojam, kas ir tiesīgs iesaistīt piespiedu izraidīšanas procesa novērošanā biedrības vai nodibinājumus, kuru darbības mērķis ir saistīts ar šā procesa novērošanu.

Vienlaikus tika precizēta nepilngadīgo nepavadīto izraidīšanas kārtība (attiecībā uz nepilngadīgo ārzemnieku jāpieņem atsevišķs administratīvais akts par izraidīšanu no Latvijas Republikas) un viņu pārstāvēšanu izraidīšanas procesā.

Būtisks jaunums saistībā ar minētajiem grozījumiem saistīts ar ieceļošanas aizlieguma noteikšanu. Nosakot ieceļošanas aizliegumu, tas ir jānosaka ne tikai nacionālā līmenī, bet arī Šengenas dalībvalstu telpā. Tāpat arī precizēti ieceļošanas aizlieguma termiņi, proti, izdodot izbraukšanas rīkojumu vai lēmumu par piespiedu izraidīšanu, maksimālais ieceļošanas aizlieguma termiņš ir trīs gadi, līdzšinējo piecu gadu vietā.

Pārņemot direktīvas 2003/110/EK⁹² un lēmuma 2004/537/EK⁹³ prasības, tika pieņemti Ministru kabineta 2011.gada 16.augusta noteikumi Nr.630⁹⁴, kas nosaka:

- pieprasījuma tranzītam, izmantojot gaisa telpu, nosūtīšanas, saņemšanas un izskatīšanas kārtību;
- savstarpējo palīdzības pasākumu organizēšanas kārtību starp Latvijas Republikas un dalībvalstu kompetentajām iestādēm tranzīta lidostās;
- kopīgu lidojumu organizēšanas kārtību, lai veiktu izraidīšanu, izmantojot gaisa telpu;
- kontaktpunktus informācijas apmaiņai, kas saistīta ar tranzīta pa gaisa telpu nodrošināšanu un palīdzības sniegšanu, kā arī kopējo lidojumu organizēšanu.

Juridiskās palīdzības nodrošināšana

Līdz ar grozījumiem Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likumā⁹⁵ noteikti gadījumi, kad ārzemniekam ir tiesības saņemt valsts nodrošinātu juridisko palīdzību. Par juridiskās palīdzības nodrošināšanu atbildīga ir Tieslietu ministrijas padotībā esošā Juridiskās

⁹² Padomes 2003.gada 25.novembra direktīva 2003/110/EK par palīdzību tranzīta gadījumos, lai veiktu izraidīšanu pa gaisa ceļu. – Oficiālais Vēstnesis, L 321, 06.12.2003.

⁹³ Padomes 2004.gada 29.aprīļa lēmums 2004/537/EK par kopēju lidojumu organizēšanu ar mērķi no divu vai vairāku dalībvalstu teritorijas izraidīt trešo valstu piederīgos, uz kuriem divu vai vairāku dalībvalstu teritorijā attiecas izraidīšanas pasākumi. – Oficiālais Vēstnesis, L 261, 06.08.2004.

⁹⁴ Ministru kabineta 2011.gada 16.augusta noteikumi Nr.630 „Noteikumi par kārtību, kādā Latvijas Republika saņem un sniedz palīdzību Eiropas Savienības dalībvalstīm un Šengenas līguma valstīm piespiedu izraidīšanā, izmantojot gaisa telpu, kā arī kārtību, kādā organizējami kopīgi lidojumi starp Eiropas Savienības dalībvalstīm un Šengenas līguma valstīm”. – Latvijas Vēstnesis, Nr.129, 18.08.2011. – [stājās spēkā 19.08.2011.]

⁹⁵ Likums „Grozījumi Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likumā”. – Latvijas Vēstnesis, Nr.132, 24.08.2011. – [stājās spēkā 07.09.2011.]

palīdzības administrācija. Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldē varēs vērsties pēc juridiskās palīdzības ārzemnieki, kas uzturas brīvībā, savukārt Valsts robežsardze būs atbildīga par juridiskās palīdzības nodrošināšanu aizturētajiem ārzemniekiem.

Savukārt, 2011.gada 23.decembrī stājās spēkā Ministru kabineta 2011.gada 27.septembra noteikumi Nr.733⁹⁶, kas nosaka izraidāmā ārzemnieka iesnieguma par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības pieprasījumu un ienākumu veidlapas paraugu.

Vienošanās

2011.gada 16.septembrī tika parakstīta Latvijas Republikas valdības un Kazahstānas Republikas valdības vienošanās⁹⁷ par personu atpakaļuzņemšanu ar mērķi uzlabot pārrobežu nelikumīgās migrācijas novēršanu un veicināt personu atpakaļuzņemšanas atvieglošanu.

5.3. Cilvēku tirdzniecības novēršana

Latvija pamatā tiek uzskatīta par cilvēku tirdzniecībā iesaistīto personu izcelsmes valsti, līdz ar to atbildīgās valsts institūcijas 2011.gadā veikušas nepieciešamo pasākumu kopumu, lai apkarotu cilvēku tirdzniecību un ar to saistītos noziedzīgos nodarījumus.

Rīcības plāns cilvēku tirdzniecības apkarošanai

Iekšlietu ministrija⁹⁸ 2011.gada septembrī ir izstrādājusi „Rīcības plānu Latvijai centienu cilvēku tirdzniecības apkarošanā uzlabošanai”, kurš nosaka tādas attīstības virzienus cilvēku tirdzniecības apkarošanas jomā kā – atbildīgo amatpersonu kvalifikācijas paaugstināšana, koordinācijas starp iesaistītajām institūcijām uzlabošana, valsts nodrošināta atbalsta un aizsardzības garantēšana cilvēku tirdzniecības upuriem, cilvēku tirdzniecības upuru identificēšanas uzlabošana, Programmas cilvēku tirdzniecības novēršanai 2009.-2013.gadam īstenošana⁹⁹ u.c.

⁹⁶ Ministru kabineta 2011.gada 27.septembra noteikumi Nr.733 „Noteikumi par izraidāmā ārzemnieka iesnieguma par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības pieprasījumu un ienākumiem veidlapas paraugu”. – Latvijas Vēstnesis, Nr.155, 30.09.2011. – [stājās spēkā 23.12.2011.]

⁹⁷ Starptautisks dokuments „Latvijas Republikas valdības un Kazahstānas Republikas valdības vienošanās par personu atpakaļuzņemšanu”. – Latvijas Vēstnesis, Nr.30, 22.02.2012.

⁹⁸ Iekšlietu ministrija ir atbildīgā koordinējošā iestāde cilvēku tirdzniecības novēršanas un apkarošanas jomā.

⁹⁹ Ministru kabineta 2009.gada 27.augusta rīkojums Nr.590 „Par Programmu cilvēku tirdzniecības novēršanai 2009.–2013.gadam”. – Latvijas Vēstnesis, Nr.138, 01.09.2009. – [stājās spēkā 27.08.2009.]

Ar mērķi īstenot Programmā cilvēku tirdzniecības novēršanai 2009.-2013.gadam noteikto, tika izveidota darba grupa¹⁰⁰, kuras vadību un darbības organizēšanu nodrošina Iekšlietu ministrija un kurā ietilpst eksperti no dažādām valsts iestādēm un nevalstiskā sektora. Darba grupa nodrošina pastāvīgu sadarbības platformu starp visu kompetento valsts un pašvaldību institūciju, kā arī starptautisko organizāciju un nevalstiskā sektora pārstāvjiem, kas ir iesaistīti cilvēku tirdzniecības novēršanā un apkarošanā.

Izmaiņas normatīvajos aktos

Ņemot vērā to, ka fiktīvās laulības, kas veiktas piespiedu kārtā, ir atzītas par vienu no cilvēktirdzniecības veidiem, kā preventīvs pasākums cilvēku tirdzniecības novēršanai ir izstrādāts likumprojekts „Grozījumi Krimināllikumā”¹⁰¹. Minētais likumprojekts paredz sodīt (ar brīvības atņemšanu, naudas sodu, piespiedu darbu) personas, kuras ļaunprātīgi ir nodrošinājušas iespēju iegūt likumīgas tiesības (tai skaitā, noslēdzot fiktīvas laulības) uzturēties trešo valstu pilsoņiem ne tikai Latvijas Republikā, bet arī citā ES dalībvalstī, EEZ valstī vai Šveices Konfederācijā.

Ministru kabineta 2011.gada 27.decembra noteikumi Nr.1016 „Grozījumi Ministru kabineta 2006.gada 31.oktobra noteikumos Nr.889 „Noteikumi par kārtību, kādā cilvēku tirdzniecības upuri saņem sociālās rehabilitācijas pakalpojumus, un kritērijiem personas atzīšanai par cilvēku tirdzniecības upuri””¹⁰² nosaka, ka valsts apmaksāto pakalpojumu sniegšanu koordinē Sociālās integrācijas valsts aģentūra, kā arī precizē, ka dokuments, uz kura pamata personu var atzīt par cilvēku tirdzniecības upuri, var būt arī ārvalsts tiesībsardzības institūcijas izziņa, kurā vēl nav apliecinājuma, ka personai ir šāds statuss, bet, kas tomēr ļauj pamatoti secināt, ka persona ir cietusi no cilvēku tirdzniecības.

Starptautiskā sadarbība

Ņemot vērā to, ka fiktīvo laulību jautājums ir īpaši aktuāls Īrijā (tieši Īrijā visbiežāk tiek slēgtas fiktīvas laulības starp Latvijas pilsonēm un trešo valstu pilsoņiem), Latvijas kompetentās iestādes iespēju robežās uztur dialogu ar Īrijas radniecīgajiem dienestiem šī jautājuma risināšanā.

2011.gada 21.janvārī apstiprinātais Valsts robežsardzes sadarbības plāns ar Krievijas radniecīgo dienestu paredz pastiprināti pievērst uzmanību Centrālās un Dienvidaustrumāzijas,

¹⁰⁰ Ministru prezidenta 2011.gada 10.jūnija rīkojums Nr.207 „Par darba grupu Programmas cilvēku tirdzniecības novēršanai 2009. – 2013.gadam īstenošanas koordinēšanai”. – Latvijas Vēstnesis, Nr.92, 14.06.2011. – [stājās spēkā 10.06.2011.]

¹⁰¹ Likumprojekts „Grozījumi Krimināllikumā”. – Pieejams: <http://titania.saeima.lv/LIVS11/saeimalivs11.nsf/0/F8EAF0BB07FCB67AC225793300488419?OpenDocument> – [sk. 22.02.2012.]

¹⁰² Publicēts: Latvijas Vēstnesis, Nr.205, 30.12.2011. – [stājās spēkā 01.01.2012.]

Tuvo un Vidējo Austrumu, kā arī Āfrikas valstu valstspiederīgo nelikumīgai pārvietošanai pāri Latvijas – Krievijas robežai, apmainoties ar nepieciešamo informāciju gan mutiski, gan rakstiski.¹⁰³

Mācības

Saskaņā ar Valsts policijas iniciatīvu Valsts policijas koledžā ir izstrādāta profesionālās pilnveides apmācības programma 2011.gadam, lai pilnveidotu Valsts policijas teritoriālo pārvalžu darbinieku prasmes un iemaņas operatīvai cilvēku tirdzniecības gadījumu risināšanai.

Sabiedrības informēšana

Projektu ietvaros, sadarbojoties valsts iestādēm¹⁰⁴ ar nevalstiskajām organizācijām¹⁰⁵, regulāri tiek veiktas dažādas sabiedrības informēšanas kampaņas par cilvēku tirdzniecības riskiem un fiktīvo laulību sekām.

Kā viena no skaļākajām īstenotajām kampaņām „Fiktīvās laulības – slazds!” (biedrība „Patvērums „Drošā māja””) ar mediju un atbalstītāju starpniecību pievērsa uzmanību fiktīvo laulību problemātikai tieši kā riskam kļūt par cilvēku tirdzniecības upuri. Kampaņas laikā notika arī sabiedrības anketēšana par informētības līmeni attiecībā uz fiktīvo laulību riskiem. Vienlaikus minētā kampaņa veicināja politikas veidotāju diskusijas par nepieciešamību veikt pasākumu kopumu fiktīvo laulību, jo īpaši tādu, kas veiktas piespiedu kārtā, problemātikas risināšanai.

¹⁰³ Informācijas avots: Valsts robežsardze.

¹⁰⁴ Iekšlietu ministrija, Ārlietu ministrija, Rīgas Dome, Valsts policija u.c.

¹⁰⁵ Resursu centrs „Marta”, biedrība „Patvērums „Drošā māja””, attīstības aģentūra „Pieci” u.c.

6. ROBEŽKONTROLE

6.1. Ārējo robežu imigrācijas kontrole un pārraudzība

Pierobežas satiksmes atvieglošana

Noslēgtās vienošanās ar Krieviju¹⁰⁶ un Baltkrieviju¹⁰⁷ par pierobežas teritoriju iedzīvotāju savstarpējo braucienu vienkāršošanu paredz Krievijas un Baltkrievijas pierobežas teritoriju iedzīvotājiem gan vienkāršotu robežas šķērsošanu, gan pierobežas satiksmes atļauju izsniegšanu. Pirms minēto vienošanos spēkā stāšanās pierobežas teritorijas iedzīvotājiem, šķērsojot robežu, bija nepieciešama vīza. Līdz ar to bija nepieciešams izstrādāt Ministru kabineta noteikumus, kas noteiktu gan pierobežas satiksmes atļauju izsniegšanas kārtību, gan iesniedzamo dokumentu apjomu, gan valsts nodevas maksāšanas kārtību.

Tā 2011.gada 5.martā stājās spēkā Ministru kabineta 2011.gada 1.marta noteikumi Nr.159 „Vietējās pierobežas satiksmes atļauju noteikumi”¹⁰⁸, kas nosaka kārtību, kādā reģistrējama, anulējama un atceļama vietējās pierobežas satiksmes atļauja, tajā iekļaujamās ziņas, kā arī elektroniskās informācijas sistēmā iekļaujamās informācijas apjoms un izmantošanas kārtība. Bet 2011.gada 9.jūlijā stājās spēkā Ministru kabineta 2011.gada 28.jūnija noteikumi Nr.515¹⁰⁹, kas nosaka valsts nodevas apmēru par vietējās pierobežas satiksmes atļaujas pieprasīšanai nepieciešamo dokumentu izskatīšanu un maksāšanas kārtību, kā arī to personu kategorijas, kuras ir atbrīvotas no valsts nodevas samaksas.

Modernie tehniskie līdzekļi

Lai izpildītu ES izvirzītās funkcionālās prasības biometrijas ieviešanā, kas nodrošinās nekļūdīgu personu identifikāciju, tādējādi mazinot nelegālas ieceļošanas un terorisma draudus, kā arī ar mērķi uzsākt izmantot Eiropas Centrālo Vīzu informācijas sistēmu (CVIS), tika īstenoti dažādi projekti ar mērķi nodrošināt iesaistītās iestādes ar nepieciešamo tehnisko aprīkojumu.

¹⁰⁶ Ministru kabineta 2010.gada 25.maija noteikumi Nr.468 „Par Latvijas Republikas valdības un Krievijas Federācijas valdības vienošanos par Latvijas Republikas un Krievijas Federācijas pierobežas teritoriju iedzīvotāju savstarpējo braucienu vienkāršošanu”. – Latvijas Vēstnesis, Nr.84, 28.05.2010. – [stājās spēkā 01.06.2010.]

¹⁰⁷ Latvijas Republikas valdības un Baltkrievijas Republikas valdības Vienošanās par Latvijas Republikas un Baltkrievijas Republikas pierobežas teritoriju iedzīvotāju savstarpējo braucienu vienkāršošanu. – Latvijas Vēstnesis, Nr.194, 09.12.2011. – [stājās spēkā 01.12.2011.]

¹⁰⁸ Publicēts: Latvijas Vēstnesis, Nr. 36, 04.03.2011. – [stājās spēkā 05.03.2011.]

¹⁰⁹ Ministru kabineta 2011.gada 28.jūnija noteikumi Nr.515 „Noteikumi par valsts nodevas apmēru par vietējās pierobežas satiksmes atļaujas pieprasīšanai nepieciešamo dokumentu izskatīšanu un valsts nodevas maksāšanas kārtību”. – Latvijas Vēstnesis, Nr. 105, 08.07.2011. – [stājās spēkā 09.07.2011.]

► Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde no 2010.gada 1.jūnija līdz 2011.gada 30.jūnijam īstenoja Eiropas Ārējo robežu fonda 2009.gada programmas projektu „Nacionālās VIS attīstība, nodrošinot tās atbilstību Eiropas Komisijas sniegtajai tehniskās dokumentācijas galīgajai versijai un nepieciešamo apmācību nodrošināšana sistēmas lietotājiem”.

Projekta ietvaros:

- 1) iegādāta viena un četru pirkstu skeneri biometrijas datu apstrādei, kompakti pasu lasītāji, kuri nodrošina optisko un elektronisko datu lasīšanu vienā darbībā un, kas nodrošina iespēju iegūt datus no bezkontakta mikroshēmām;
- 2) iegādāts foto aprīkojums (foto kameras ar statīvu un programmnodrošinājumu), lai varētu veikt sejas attēla noņemšanu un apstrādi CVIS vajadzībām;
- 3) uzstādīta uzziņu – informācijas sistēma, kas ir paredzēta ārvalstu personu apliecināto dokumentu autentiskuma vizuālai pārbaudei. Sistēma satur dokumenta lappušu attēlus dažādos apgaismojuma veidos, dokumenta aizsardzības elementu aprakstu un attēlojumu.

► Valsts robežsardze īstenoja Eiropas Ārējo robežu fonda 2012.gada programmas ietvaros projektu „Nacionālās Entry/Exit sistēmas sasaiste ar SIS II. Tehniskā projekta izstrāde”. Projekta ietvaros 2011.gadā tika iegādāta nepieciešamā programmatūra, licence Nacionālās Entry/Exit sistēmas sasaistei ar Šengenas informācijas sistēmu (SIS), kā arī īstenots bezvadu datu pārraides tīkla pilotprojekts Zilupes un Kārsavas robežkontroles punktos CVIS ieviešanai.

► Valsts robežsardzes kopīga projekta Eiropas Ārējo robežu fonda ietvaros „Vīzu informācijas sistēmas izmantošana un Ieceļošanas – izceļošanas sistēmas funkcionalitāte” ar Somiju, Igauniju un Lietuvu īstenošanas rezultātā:

- 1) pieņemts ekspluatācijā bezvadu datu pārraides tīkls Zilupes dzelzceļa robežkontroles punktā un Terehovas robežkontroles punktā;
- 2) iegādātas portatīvo dokumentu pārbaudes iekārtas;
- 3) veiktas izmaiņas un papildinājumi Valsts robežsardzes elektroniskajā informācijas sistēmā saistībā ar CVIS ieviešanu;
- 4) iegādātas nepieciešamās licences, lai nodrošinātu Valsts robežsardzes elektroniskās informācijas sistēmas sasaisti ar NVIS.

► Turpinot sadarbību ar ASV Enerģētikas departamentu noslēgtā līguma¹¹⁰ ietvaros, 2011.gadā stacionārās radiometriskās aparatūras uzstādīšana veikta Zilupes dzelzceļa robežkontroles punktā (uz robežas ar Baltkrieviju) vilcienu radiometriskās kontroles

¹¹⁰ 2007.gada 7.decembrī parakstītais Latvijas Republikas Iekšlietu ministrijas un Amerikas Savienoto Valstu Enerģētikas departamenta līgums par sadarbību kodolmateriālu un citu radioaktīvo materiālu nelikumīgas pārvadāšanas novēršanas jomā. – [nav publicēts]

veikšanai, kā arī Rīgas Tirdzniecības ostas un lidostas „Rīga” robežkontroles punktos personu un personas bagāžas radiometriskās kontroles veikšanai.

6.2. Sadarbība robežu jautājumos

Vīzu kodeksa¹¹¹ piemērošana, Vīzu informācijas sistēmas ieviešana

2011.gadā Latvijas normatīvajos aktos turpināts ieviest Vīzu kodeksā noteiktās prasības. Lai izpildītu Vīzu kodeksa 58.panta 5.punktā noteikto, ka dalībvalstīm no 2011.gada 5.aprīļa ir jāievieš apstrīdēšanas un pārsūdzēšanas kārtība lēmumiem par vīzu atteikumiem, atcelšanu un anulēšanu, tika veikti grozījumi Imigrācijas likuma¹¹² 17.pantā, nosakot kārtību, kādā tiek apstrīdēti lēmumi par atteikumu izsniegt īstermiņa vīzu.

2011.gada 14.septembrī stājās spēkā Ministru kabineta 2011.gada 30.augusta noteikumi Nr.676 „Vīzu noteikumi”¹¹³, kas nosaka:

- kārtību vīzas pieprasīšanai, izsniegšanai, reģistrēšanai, pagarināšanai, anulēšanai vai atcelšanai un vīzu derīguma termiņus;
- nacionālās vīzu informācijas sistēmā un vīzu reģistrā iekļaujamās informācijas apjomu un glabāšanas termiņus;
- Vīzu informācijas sistēmas un nacionālās vīzu sistēmas un vīzu reģistra izmantošanas kārtību;
- robežšķērsošanas vietas, kurās var izsniegt vīzu saskaņā ar Vīzu kodeksu.

Ar 2011.gada 11.oktobri tika uzsākts pirmais VIS darbības posms (*roll-out*), kurā piedalās Latvijas vēstniecība Ēģiptē. Vīzu pieprasītājiem tiek noņemti pirkstu nospiedumi (10 pirksti) un šī informācija tiek ievadīta CVIS. Izmantojot informācijas sistēmā iekļauto informāciju, gadījumos, kad rodas šaubas par vīzas turētāja identitāti, ir iespēja pārbaudīt biometrisko datu atbilstību, izmantojot 1, 2 vai 4 pirkstu nospiedumus.

2011.gadā NVIS tika papildināta ar jaunām funkcionalitātēm, proti, ir ieviests VIS MAIL, bet esošais VISION mehānisms tika pilnveidots.¹¹⁴

¹¹¹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2009.gada 13.jūlija regula Nr.810/2009, ar ko izveido Kopienas Vīzu kodeksu. – Oficiālais Vēstnesis, L 243/1, 15.09.2009. – [piemērojama ar 05.04.2010.]

¹¹² Likums „Grozījumi Imigrācijas likumā”. – Latvijas Vēstnesis, Nr.93, 15.06.2011. – [stājās spēkā 16.06.2011.]

¹¹³ Publicēts: Latvijas Vēstnesis, Nr.144, 13.09.2011. – [stājās spēkā 14.09.2011.]

¹¹⁴ VISION un VIS MAIL ir konsultāciju mehānismi starp dalībvalstīm par vīzu izsniegšanas jautājumiem.

Šengenas vīzas pieteikuma e-anketas un jauns Ielūgumu reģistrs

No 2011.gada 5.decembra Latvijas diplomātiskas un konsulāras pārstāvniecības Krievijā, Baltkrievijā, Ukrainā, Gruzijā, Azerbaidžānā, Uzbekistānā un Kazahstānā uzsāka pieņemt elektroniski aizpildītas anketas (e-anketas) Šengenas vīzu saņemšanai.

Minētā pakalpojuma ieviešana ir atvieglājusi Latvijas pārstāvniecību darbu ārvalstīs, nodrošinot iespēju Šengenas vīzas saņemšanas pieteikumu aizpildīt elektroniski Ārlietu ministrijas, tās pārstāvniecību un Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes mājas lapās, kā arī rezervēt apmeklējuma laiku pārstāvniecībās. Elektroniskā pakalpojuma ietvaros ir izveidota arī atsevišķa sadaļa tūrisma aģentūrām, lai tās varētu vienkopus un masveidā veikt Šengenas vīzas saņemšanas pieteikumu apstrādi. Pārstāvniecībām ir nodrošināta funkcionalitāte konfigurēt elektronisko pakalpojumu atbilstoši savām vajadzībām, kā arī izmantot datus no e-anketas jaunu NVIS pieteikumu veidošanai.

Jaunais Ielūgumu reģistrs aizstāj novecojušo Ielūgumu datubāzi, ko izmanto vīzu izsniegšanas procesā. Ielūgumu reģistrs tiek izmantots, lai glabātu informāciju par personām, kuras tiek uzaicinātas iecerēt un uzturēties Latvijā un citās Šengenas līguma dalībvalstīs. Saglabātā informācija par uzaicinātajām personām tiks izmantota vīzas izsniegšanas un saņemšanas procesa atvieglšanai Latvijā, kā arī, lai novēstu nelegālās migrācijas risku. Ielūgumu reģistrā tiek iekļauti dati gan par ielūgumiem, gan izsaukumiem.

Vīzu pārstāvība

2011.gadā Ārlietu ministrija ir noslēgusi vīzu pārstāvības līgumus ar Slovākiju un Austriju.

Noslēgtie līgumi paredz, ka sākot ar 2011.gada 18.maiju Austrija pārstāv Latviju Šengenas vīzu izsniegšanā Austrālijā, Venecuēlā, Etiopijā un Malaizijā, bet Slovākija sākot ar 2011.gada 1.decembri pārstāv Latviju Rumānijā, Dienvidkorejā, Meksikā, savukārt, Latvija uzsāka pārstāvēt Slovākiju Azerbaidžānā.

Apmācības

Ar mērķi novērst iespējamās problēmas, kas skar informācijas apstrādi NVIS, atvieglot un uzlabot vīzu pieteikumu reģistrēšanas un vīzas izsniegšanas procesu, kā arī sniegt zināšanas esošajiem un nākošajiem NVIS lietotājiem, Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde no 2010.gada 1.oktobra līdz 2011.gada 30.jūnijam Eiropas Ārējo robežu fonda ietvaros īstenoja projektu „Vīzu izsniegšanas labākās prakses rokasgrāmatas izstrāde”. Projekta rezultātā tika izstrādāts elektroniskais rīks jeb Rokasgrāmata, kas ir mācību materiālu saturošā vietne un ir pieejama NVIS lietotājiem.

Ņemot vērā notikušās izmaiņas NVIS, projekta „Nacionālās VIS attīstība, nodrošinot tās atbilstību EK sniegtajai tehniskās dokumentācijas galīgajai versijai un nepieciešamo apmācību nodrošināšana sistēmas lietotājiem”¹¹⁵ ietvaros tika organizēta Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes, Valsts robežsardzes un Ārlietu ministrijas darbinieku apmācība par darbu ar jauno NVIS programmatūras versiju. Kopā tika apmācīts 121 darbinieks. Apmācību laikā tika apskatīti tādi jautājumi kā Šengenas plūsmas vīzas pieteikuma reģistrēšana, personas meklēšana CVIS, pieteikuma vīzas parametru datu ievade, vīzas pieprasītāja dati, biometrija (sejas attēls un pirkstu nospiedumi) u.c.

Sadarbība ar FRONTEX un trešajām valstīm

Valsts robežsardze 2011.gadā piedalījās FRONTEX organizētajās kopējās operācijās, nodrošinot sauszemes un jūras robežu uzraudzību, mazinot nelegālās migrācijas draudus, kā arī sniedzot atbalstu nelegālo imigrantu identificēšanā un repatriācijā („POSEIDON 2011 Land”, „POSEIDON 2011 Sea”, „ATTICA 2011”).

Papildus Valsts robežsardze sniedz atbalstu arī citām ES dalībvalstīm, iesaistot FRONTEX operācijās ekspertus un tehnisko aprīkojumu, lai uzlabotu robežu pārvaldības koordināciju, nodrošinātu informācijas apmaiņu un robežuzraudzību starp robežuzraudzības vietām, palielinātu operacionālās sadarbības koordināciju, paaugstinot robežu kontroles efektivitāti Austrumeiropas reģionā („FOCAL POINTS 2011”, „JUPITER 2011”, „NEPTUNE 2011”, „METEOR 2011”).

2011.gadā Valsts robežsardze turpina attīstīt sadarbību ar bijušajām PSRS valstīm, jo īpaši ar Krieviju, Baltkrieviju, Ukrainu, Gruziju, Armēniju un Azerbaidžānu. Sadarbība notiek noslēgto divpusējo līgumu, kā arī starptautisko institūciju (TAIEX¹¹⁶, Starptautiskā Migrācijas organizācija, Eiropas Komisija u.c.) īstenoto programmu un projektu ietvaros.

¹¹⁵ Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde projektu īstenoja no 2010.gada 1.jūnija līdz 2011.gada 30.jūnijam.

¹¹⁶ Tehniskās palīdzības un informācijas apmaiņas birojs.

7. STARPTAUTISKĀ AIZSARDZĪBA UN PATVĒRUMS

Patvēruma meklētāju skaits Latvijā, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, piecāršojies, no 65 pieteikumiem 2010.gadā līdz 340 – 2011.gadā.¹¹⁷ Visvairāk patvēruma meklētāju skaits pieaudzis no Gruzijas – 175 personas, liela daļa no kuriem jau iepriekš lūguši patvērumu un saņēmuši negatīvus lēmumus Polijā vai Baltkrievijā. Tāpat pieaudzis patvēruma meklētāju skaits no Kongo, Irānas, Sīrijas un Libānas.

Izvērtējot iesniegtos patvēruma iesniegumus, jāatzīmē, ka vairumā gadījumu patvēruma pieprasīšanas iemesli nav saistāmi ar situācijas izmaiņām patvēruma meklētāju izcelsmes valstīs. Tā, piemēram, attiecībā uz Gruzijas pilsoņiem konstatēts, ka kopumā patvēruma pieprasīšanas pamatā bijusi personu vēlme uzlabot savu ekonomisko labklājību. Ņemot vērā patvēruma meklētāju skaita pieaugumu no Gruzijas un Kongo, jāsecina, ka salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem mainījušies iepriekš minēto personu ieceļošanas maršruti ES.

Lai gan patvēruma meklētāju skaits ievērojami pieaudzis, 2011.gadā izmaiņas normatīvajos aktos, kas regulē ar patvēruma jomu saistītos jautājumus, nav veiktas.

7-1 tabula
Patvēruma pieteikumu skaits
pēc pieteicēja valstiskās piederības, 2008-2011

Nr.	Valstiskā piederība	2008	2009	2010	2011
1.	Gruzija	15	0	0	175
2.	Kongo	0	0	5	40
3.	Krievija	5	5	5	20
4.	Irāna	0	5	0	15
5.	Sīrija	5	5	0	15
6.	Kamerūna	0	0	0	10
7.	Libāna	0	0	0	10
8.	Alžīrija	0	0	0	5
9.	Uzbekistāna	0	10	0	5
10.	Afganistāna	10	20	25	5
	Pavisam	55	60	65	340

Informācijas avots: Eurostat (dati noapaļoti līdz tuvākajam 5).

Patvēruma sistēmas uzlabošana un sadarbība

2011.gada 12.janvārī Valsts robežsardze un Apvienoto Nāciju Augstā komisāra bēgļu lietās Baltijas un Ziemeļvalstu reģionālā biroja pārstāvis parakstīja saprašanās memorandu

¹¹⁷ Informācijas avots: Eurostat.

abu iestāžu savstarpējās sadarbības veicināšanai. Saskaņā ar vienošanos Apvienoto Nāciju Augstā komisāra bēgļu lietās Baltijas un Ziemeļvalstu reģionālais birojs var novērot, kā Valsts robežsardze nodrošina personu, kam nepieciešama starptautiskā aizsardzība, tiesību ievērošanu, tai skaitā, šo personu iecelšanu Latvijas Republikas teritorijā, viņu tiesību nodrošināšanu attiecībā uz piekļuvi nacionālajai patvēruma procedūrai, patvēruma meklētāju izmitināšanas apstākļus, brīvprātīgo atgriešanos, kā arī personu izraidīšanu, kurām tiek atteikta starptautiskā aizsardzība.¹¹⁸

2011.gadā ir veikta virkne pasākumu projektu ietvaros, lai uzlabotu esošās patvēruma sistēmas funkcionalitāti. Solidaritātes un migrācijas plūsmu pārvaldīšanas pamatprogrammas 2007.-2013.gadam Eiropas Bēgļu fonda ietvaros tika īstenoti vairāki pasākumi:

- Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde projekta „Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes darbinieku apmācība”¹¹⁹ ietvaros rīkoja semināru par Patvēruma likuma¹²⁰ darbību, tā piemērošanu, izskatot patvēruma meklētāju lietas, par patvēruma meklētāju tiesībām un pienākumiem Latvijā, kā arī par Dublinas Regulas¹²¹ nozīmi patvēruma procedūrā. Šī projekta ietvaros organizēts arī seminārs darbinieku zināšanu starpkultūru saskarsmes jomā paaugstināšanai un sapratnes veicināšanai par citu kultūru un reliģiju pārstāvjiem;

- no 2011.gada 1.janvāra līdz 30.jūnijam Latvijas Cilvēktiesību centrs īstenoja projektu „Juridiskā palīdzība patvēruma meklētājiem Latvijā”, kura ietvaros tika sniegta juridiskā palīdzība (mutiskas un rakstiskas konsultācijas uz vietas, vizītes uz patvēruma meklētāju izmitināšanas vietām, pārstāvniecība tiesā, apelācijas sūdzību sagatavošana, pieteikumu sagatavošana tiesām, citu iesniegumu un lūgumu vēstuļu sagatavošana) 15 patvēruma meklētājiem.¹²²

Atsaucoties uz Eiropas Patvēruma atbalsta biroja lūgumu paziņot informāciju par valsts rezervē iekļautajiem ekspertiem, ko var norīkot dalībai patvēruma atbalsta grupās, Latvija dalībai atbalsta grupā par reģistrāciju un pārbaudi jauktu migrācijas plūsmu situācijā ir deleģējusi Valsts robežsardzes pārstāvjus, bet dalībai atbalsta grupās par patvēruma sistēmas kvalitātes administrēšanu, vadību un patvēruma meklētāju izcelsmes valstu informāciju – Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes amatpersonas.

¹¹⁸ Informācijas avots: Valsts robežsardze.

¹¹⁹ Projekts tika īstenots no 2010.gada 12.jūlija līdz 2011.gada 30.jūnijam.

¹²⁰ Patvēruma likums. – Latvijas Vēstnesis, Nr.100, 30.06.2009. – [stājās spēkā 14.07.2009.]

¹²¹ Padomes 2003.gada 18.februāra regula Nr.343/2003 ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts pilsoņa patvēruma pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm. – Oficiālais Vēstnesis, L 50/1, 25.02.2003.

¹²² Pieejams: <http://www.humanrights.org.lv/html/30456.html?yr=2011> – [sk. 10.04.2012.]

Ar Iekšlietu ministrijas 2011.gada 7.decembra rīkojumu Nr.2124¹²³ izveidota starpinstitūciju darba grupa pasākumu plāna institūciju saskaņotai rīcībai patvēruma meklētāju masveida ierašanās gadījumā Latvijas Republikā krīzes gadījumā ārvalstīs izstrādei, kurš līdz 2012.gada 1.martam iesniedzams izskatīšanai Ministru kabinetā.

Publikācijas

2011.gadā Latvijas Cilvēktiesību centrs ir izstrādājis:

- pētījumu par patvēruma meklētāju, bēgļu un personu, kurām piešķirts alternatīvais statuss, piekļuvi izglītībai Latvijā,¹²⁴ kura mērķis bija apzināt patvēruma meklētāju, bēgļu un alternatīvo statusu ieguvušo personu iespējas, vajadzības un problēmas iegūt izglītību Latvijā. Pētījumā skarti jautājumi par nepilngadīgo un pieaugušo personu piekļuvi dažāda līmeņa izglītības iestādēm;

- ziņojumu par patvēruma meklētāju aizturēšanu un aizturēšanas alternatīvām Latvijā,¹²⁵ kurā tiek analizēts, cik lielā mērā patvēruma meklētāju aizturēšana Latvijā atbilst nacionālajiem, Eiropas un starptautiskajiem standartiem. Ziņojumā sniegts neatkarīgs situācijas izvērtējums gan par tiesību aktiem, gan to piemērošanas praksi. Ziņojuma pamatā ir juridiskā analīze.

8. NEPAVADĪTIE NEPILNGADĪGIE UN CITAS NEAIZSARGĀTĀS GRUPAS

Ar 2011.gadā veiktajām izmaiņām normatīvajos aktos precizētas nepavadīto nepilngadīgo tiesības izraidīšanas procesā, definēts termins „mazāk aizsargātās personas”, ieviešot īpašus nosacījumus attiecībā uz šīm personām, kā arī noteikta kārtība šādu personu izraidīšanai.

Līdz ar grozījumiem Imigrācijas likumā¹²⁶, ieviešot Atgriešanas direktīvas prasības, tika noteikts, ka arī attiecībā uz nepilngadīgu ārzemnieku neatkarīgi no tā, vai viņš ir ar vai bez pavadības, tiek pieņemts atsevišķs administratīvs akts par atgriešanu, kas ir arī apstrīdams un pārsūdzams tiesā.

¹²³ Nav publicēts. Rīkojums izdots saskaņā ar 2011.gada 15.novembra Ministru kabineta sēdes protokola Nr.67 65.§ „Informatīvais ziņojums par rīcību saistībā ar patvēruma meklētājiem” 2.punktā noteikto uzdevumu.

¹²⁴ Pieejams: <http://www.humanrights.org.lv/html/lv/aktual/publ/30459.html?yr=2011> – [sk. 10.04.2012.]

¹²⁵ Pieejams: <http://www.humanrights.org.lv/html/lv/aktual/publ/30681.html?yr=2011> – [sk.25.04.2012.]

¹²⁶ Likums „Grozījumi Imigrācijas likumā” . – Latvijas Vēstnesis, Nr. 93, 15.06.2011. – [stājās spēkā 16.06.2011.]

Grozījumi paredz arī kompetento iestāžu rīcību un sadarbību, konstatējot nepilngadīgu ārzemnieku bez pavadības, ar mērķi nodrošināt bērna tiesības.

Līdz ar grozījumiem Imigrācijas likumā, tika pieņemti Ministru kabineta 2011.gada 21.jūnija noteikumi Nr.454 „Noteikumi par ārzemnieka piespiedu izraidīšanu, izceļošanas dokumentu un tā izsniegšanu”¹²⁷. Šo noteikumu izpratnē mazāk aizsargātās personas ir nepilngadīgie ārzemnieki, invalīdi, ārzemnieki vecumā, kuru sasniedzot Latvijas Republikā piešķir vecuma pensiju, grūtnieces, nepilna ģimene (tikai tēvs vai māte) ar nepilngadīgiem bērniem un personas, kas ir cietušas no smagas psiholoģiskas, fiziskas vai seksuālas vardarbības.

Noteikumi nosaka, ka mazāk aizsargātās personas piespiedu izraidīšanu var īstenot, konvojējot to līdz ārzemnieka dzīvesvietai vai specializētai iestādei galamērķa valstī, izvērtējot nepieciešamību mazāk aizsargāto personu nodot ģimenes loceklim, likumiskajam pārstāvim vai specializētās iestādes pārstāvim.

Papildus minētajam noteikumi paredz izmaksāt izraidāmajam ārzemniekam vienreizēju pabalstu 20,- latu apmērā ēdināšanai un transporta izdevumu segšanai. Pabalsts tika ieviests, jo pieredze liecināja, ka izraidāmie ārzemnieki lielākoties ir bez iztikas līdzekļiem un nevar atļauties nopirkt pārtiku izraidīšanas laikā vai iekšzemes transporta biļetes, nonākot savā mītnes zemē.

9. VISPĀRĒJĀ PIEEJA MIGRĀCIJAI

Lai gan 2011.gadā vispārējās pieejas migrācijai politikas īstenošanas ietvaros pasākumi tiešā veidā nav īstenoti, Latvija uzskata, ka nepieciešams turpināt stiprināt un attīstīt vispārējās pieejas migrācijai konceptu. Ievērojot ģeogrāfisko līdzsvaru, Latvija joprojām veicina sadarbības attīstību ar Austrumu valstīm (Gruziju, Armēniju, Azerbaidžānu, Horvātiju, Baltkrieviju, Ukrainu un Krieviju).

Latvija uzskata, ka, lai nodrošinātu efektīvu migrācijas plūsmu pārvaldību, būtisks aspekts ir cīņa pret nelegālo migrāciju, līdz ar to ir nepieciešams uzturēt regulāru dialogu ar trešajām valstīm šajā jautājumā.

Lai uzlabotu pārrobežu nelikumīgās migrācijas novēršanu un veicinātu personu atpakaļuzņemšanas atvieglošanu, 2011.gada 16.septembrī tika noslēgta divpusējā Latvijas

¹²⁷ Publicēts: Latvijas Vēstnesis, Nr.100, 30.06.2011. – [stājās spēkā 01.07.2011.]

Republikas valdības un Kazahstānas Republikas valdības vienošanās par personu atpakaļuzņemšanu¹²⁸.

Viena no Valsts robežsardzes 2011.gada prioritātēm ir paplašināt divpusējo sadarbību ar Vidusāzijas un Kaukāza valstīm kā nelegālās imigrācijas izcelsmes un tranzīta valstīm, tāpat arī Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde, attīstot divpusējo sadarbību ar Kaukāza reģiona valstīm, 2011.gadā uzņēmusi Azerbaidžānas Programmu administrēšanas ofisa pārstāvjus un delegāciju no Azerbaidžānas Migrācijas dienesta, kā arī izrādījusi iniciatīvu realizēt kopīgus projektus.

10. ES TIESĪBU AKTU IEVIEŠANA

Šajā nodaļā pārskatāmā veidā ir apkopota ES tiesību aktu ieviešanas gaita Latvijas nacionālajā tiesību sistēmā 2011.gadā.

	ES tiesību akti	Nacionālie tiesību akti, ¹²⁹ kuros ieviestas ES prasības
1.	Eiropas Parlamenta un Padomes 2008.gada 16.decembra direktīva 2008/115/EK par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Imigrācijas likums; ▪ Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likums; ▪ Ministru kabineta 2011.gada 21.jūnija noteikumi Nr.454 „Noteikumi par ārzemnieka piespiedu izraidīšanu, izceļošanas dokumentu un tā izsniegšanu”; ▪ Ministru kabineta 2011.gada 16.augusta noteikumi Nr.630 „Noteikumi par kārtību, kādā Latvijas Republika saņem un sniedz palīdzību Eiropas Savienības dalībvalstīm un Šengenas līguma valstīm piespiedu izraidīšanā, izmantojot gaisa telpu, kā arī kārtību, kādā organizējami kopīgi lidojumi starp Eiropas Savienības dalībvalstīm un Šengenas līguma valstīm”.
2.	Padomes 2009.gada 25.maija direktīva 2009/50/EK par trešo valstu valstspiederīgo ieceļošanu un uzturēšanos augsti kvalificētas nodarbinātības nolūkos.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Imigrācijas likums; ▪ Ministru kabineta 2010.gada 21.jūnija noteikumi Nr.553 „Noteikumi par darba atļaujām ārzemniekiem”; ▪ Ministru kabineta 2010.gada 21.jūnija noteikumi Nr.550 „Noteikumi par ārzemniekam nepieciešamo finanšu līdzekļu apmēru un finanšu līdzekļu esības konstatēšanas kārtību”;

¹²⁸ Publicēts: Latvijas Vēstnesis, Nr.30, 22.02.2012.

¹²⁹ Jānorāda, ka ES tiesību aktos iekļauto normu ieviešana Latvijas normatīvajos aktos notiek, pieņemot jaunu vai izdarot grozījumus jau spēkā esošajā normatīvajā aktā.

		<ul style="list-style-type: none"> ▪ likums „Par Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusu Latvijas Republikā”; ▪ Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likums.
3.	Eiropas Parlamenta un Padomes 2009.gada 18.jūnija direktīva 2009/52/EK ar ko nosaka minimālos standartus sankcijām un pasākumiem pret darba devējiem, kas nodarbina trešo valstu valstspiederīgos, kuri dalībvalstīs uzturas nelikumīgi.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss; ▪ Darba likums; ▪ Krimināllikums; ▪ Biedrību un nodibinājumu likums; ▪ Imigrācijas likums.
4.	Eiropas Parlamenta un Padomes 2004.gada 29.aprīļa direktīva 2004/38/EK par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ministru kabineta 2011.gada 30.augusta noteikumi Nr.675 „Kārtība, kādā Savienības pilsoņi un viņu ģimenes locekļi ieceļo un uzturas Latvijas Republikā”.
5.	Eiropas Parlamenta un Padomes 1996.gada 16.decembra direktīva 96/71/EK par strādājošo norīkošanu darbā, kas saistīts ar pakalpojumu sniegšanu.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ministru kabineta 2011.gada 29.marta noteikumi Nr. 243 „Kārtība, kādā Latvijas Republikā ieceļo un uzturas Eiropas Savienības dalībvalstu, Eiropas Ekonomikas zonas valstu un Šveices Konfederācijas pilsoņi un viņu ģimenes locekļi”.
6.	Padomes 2004.gada 29.aprīļa lēmums Nr.2004/537/EK par kopēju lidojumu organizēšanu ar mērķi no divu vai vairāku dalībvalstu teritorijas izraidīt trešo valstu piederīgos, uz kuriem attiecas izraidīšanas pasākumi.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ministru kabineta 2011.gada 16.augusta noteikumi Nr.630 „Noteikumi par kārtību, kādā Latvijas Republika saņem un sniedz palīdzību Eiropas Savienības dalībvalstīm un Šengenas līguma valstīm piespiedu izraidīšanā, izmantojot gaisa telpu, kā arī kārtību, kādā organizējami kopīgi lidojumi starp Eiropas Savienības dalībvalstīm un Šengenas līguma valstīm”.
	Padomes 2003.gada 25.novembra direktīva 2003/110/EK par palīdzību tranzīta gadījumos, lai veiktu izraidīšanu pa gaisa ceļu.	
7.	Eiropas Parlamenta un Padomes 2009.gada 13.jūlija regula Nr. 810/2009 , ar ko izveido Kopienas Vīzu kodeksu.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Imigrācijas likums; ▪ Ministru kabineta 2011.gada 30.augusta noteikumi Nr.676 „Vīzu noteikumi”.
8.	Eiropas Parlamenta un Padomes 2008.gada 9.jūlija regula Nr.767/2008 par Vīzu informācijas sistēmu (VIS) un datu apmaiņu starp dalībvalstīm saistībā ar īstermiņa vīzām (VIS regula).	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ministru kabineta 2011.gada 30.augusta noteikumi Nr.676 „Vīzu noteikumi”.
9.	Eiropas Parlamenta un Padomes 2006.gada 15.marta regula Nr.562/2006 , ar kuru ievieš Kopienas Kodeksu par	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ministru kabineta 2011.gada 30.augusta noteikumi Nr.676 „Vīzu noteikumi”.

	noteikumiem, kas reglamentē personu pārvietošanos pār robežām (Šengenas Robežu kodekss).	
10.	Eiropas Parlamenta un Padomes 2010.gada 25.marta regula Nr.265/2010 , ar kuru Šengenas nolīguma Īstenošanas konvenciju un regulu Nr.562/2006 groza attiecībā uz tādu personu pārvietošanos, kurām ir ilgtermiņa vīzas.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ministru kabineta 2011.gada 30.augusta noteikumi Nr.676 „Vīzu noteikumi”.

11. IZMANTOTO AVOTU UN LITERATŪRAS SARAKSTS

Avoti:

1. Darba likums. – Latvijas Vēstnesis, Nr.105, 20.06.2001. – [stājās spēkā ar 01.06.2001.]
2. Imigrācijas likums. – Ziņotājs, Nr.169, 20.11.2002. – [stājās spēkā 01.05.2003.]
3. Krimināllikums. – Latvijas Vēstnesis, Nr.199/200, 08.07.1998. – [stājās spēkā 01.04.1999.]
4. Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss. – Ziņotājs, Nr.51, 20.12.1984. – [stājās spēkā 01.07.1985.]
5. Latvijas Republikas Satversme. – Latvijas Vēstnesis, Nr.43, 01.07.1993. – [stājās spēkā 07.11.1922.]
6. Latvijas Republikas valdības un Baltkrievijas Republikas valdības Vienošanās par Latvijas Republikas un Baltkrievijas Republikas pierobežas teritoriju iedzīvotāju savstarpējo braucienu vienkāršošanu. – Latvijas Vēstnesis, Nr.194, 09.12.2011. – [stājās spēkā 01.12.2011.]
7. Latvijas Valsts prezidenta 2011.gada 28.maija rīkojums Nr.2 „Par Saeimas atlaišanas ierosināšanu”. – Latvijas Vēstnesis, Nr.83, 29.05.2011. – [stājās spēkā 28.05.2011.]
8. Likumprojekts „Grozījumi Krimināllikumā”. – Pieejams:
<http://titania.saeima.lv/LIVS11/saeimalivs11.nsf/0/F8EAF0BB07FCB67AC225793300488419?OpenDocument> – [sk. 22.02.2012.]
9. Likums „Grozījumi Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likumā”. – Latvijas Vēstnesis, Nr. 96, 21.06.2011. – [stājās spēkā 05.07.2011.]
10. Likums „Grozījumi Biedrību un nodibinājumu likumā”. – Latvijas Vēstnesis, Nr.103, 06.07.2011. – [stājās spēkā 20.07.2011.]
11. Likums „Grozījumi Darba likumā”. – Latvijas Vēstnesis, Nr.103, 06.07.2011. – [stājās spēkā 20.07.2011.]
12. Likums „Grozījumi Imigrācijas likumā”. – Latvijas Vēstnesis, Nr.74, 12.05.2010. – [stājās spēkā 01.07.2010.]
13. Likums „Grozījumi Imigrācijas likumā”. – Latvijas Vēstnesis, Nr.93, 15.06.2011. – [stājās spēkā 16.06.2011.]
14. Likums „Grozījumi Krimināllikumā”. – Latvijas Vēstnesis, Nr.99, 29.06.2011. – [stājās spēkā 13.07.2011.]
15. Likums „Grozījumi Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā”. – Latvijas Vēstnesis, Nr.183, 17.11.2010. – [stājās spēkā 01.01.2011.]
16. Likums „Grozījumi Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā”. – Latvijas Vēstnesis, Nr.103, 06.07.2011. – [stājās spēkā 20.07.2011.]
17. Likums „Grozījumi likumā „Par Eiropas Kopienas pastāvīgā iedzīvotāja statusu Latvijas Republikā””. – Latvijas Vēstnesis, Nr.117, 28.07.2011. – [stājās spēkā 11.08.2011.]
18. Likums „Grozījumi likumā „Par politiski represētās personas statusa noteikšanu komunistiskajā un nacistiskajā režīmā cietušajiem””. – Latvijas Vēstnesis, Nr.59, 14.04.2011. – [stājās spēkā 01.07.2011.]
19. Likums „Grozījumi Valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības likumā”. – Latvijas Vēstnesis, Nr.132, 24.08.2011. – [stājās spēkā 07.09.2011.]

20. Likums „Par Eiropas Savienības pastāvīgā iedzīvotāja statusu Latvijas Republikā”. – Latvijas Vēstnesis, Nr.107, 07.07.2006. – [stājās spēkā 21.07.2006.]
21. Likums „Par to bijušās PSRS pilsoņu statusu, kuriem nav Latvijas vai citas valsts pilsonības”. – Latvijas Vēstnesis, Nr.63, 25.04.1995. – [stājās spēkā 09.05.1995.]
22. Likums „Par Vispārējo konvenciju par nacionālo minoritāšu aizsardzību”. – Latvijas Vēstnesis, Nr.85, 31.05.2005. – [stājās spēkā 01.06.2005.]
23. Ministru kabineta 2006.gada 18.jūlija noteikumi Nr.586 „Kārtība, kādā Latvijas Republikā ieceļo un uzturas Eiropas Savienības dalībvalstu, Eiropas Ekonomikas zonas valstu un Šveices Konfederācijas pilsoņi un viņu ģimenes locekļi”. – Latvijas Vēstnesis, Nr.114, 20.07.2006. – [stājās spēkā 21.07.2006.; zaudējis spēku 14.04.2011.]
24. Ministru kabineta 2009.gada 27.augusta rīkojums Nr.590 „Par Programmu cilvēku tirdzniecības novēršanai 2009.–2013.gadam”. – Latvijas Vēstnesis, Nr.138, 01.09.2009. – [stājās spēkā 27.08.2009.]
25. Ministru kabineta 2010.gada 25.maija noteikumi Nr.468 „Par Latvijas Republikas valdības un Krievijas Federācijas valdības vienošanos par Latvijas Republikas un Krievijas Federācijas pierobežas teritoriju iedzīvotāju savstarpējo braucienu vienkāršošanu”. – Latvijas Vēstnesis, Nr.84, 28.05.2010. – [stājās spēkā 01.06.2010.]
26. Ministru kabineta 2010.gada 21.jūnija noteikumi Nr.550 „Noteikumi par ārzemniekam nepieciešamo finanšu līdzekļu apmēru un finanšu līdzekļu esības konstatēšanas kārtību”. – Latvijas Vēstnesis, Nr.100, 28.06.2010. – [stājās spēkā 01.07.2010.]
27. Ministru kabineta 2010.gada 21.jūnija noteikumi Nr.553 „Noteikumi par darba atļaujām ārzemniekiem”. – Latvijas Vēstnesis, Nr.100, 28.06.2010. – [stājās spēkā 01.07.2010.]
28. Ministru kabineta 2010.gada 21.jūnija noteikumi Nr.564 „Uzturēšanās atļauju noteikumi”. – Latvijas Vēstnesis, Nr.101, 29.06.2010. – [stājās spēkā 01.07.2010.]
29. Ministru kabineta 2011.gada 11.janvāra noteikumi Nr.26 „Grozījumi Ministru kabineta 2010.gada 21.jūnija noteikumos Nr.553 „Noteikumi par darba atļaujām ārzemniekiem””. – Latvijas Vēstnesis, Nr.9, 18.02.2011. – [stājās spēkā 01.02.2011.]
30. Ministru kabineta 2011.gada 1.marta noteikumi Nr.159 „Vietējās pierobežas satiksmes atļauju noteikumi”. – Latvijas Vēstnesis, Nr.36, 04.03.2011. – [stājās spēkā 05.03.2011.]
31. Ministru kabineta 2011.gada 29.marta noteikumi Nr.243 „Kārtība, kādā Latvijas Republikā ieceļo un uzturas Eiropas Savienības dalībvalstu, Eiropas Ekonomikas zonas valstu un Šveices Konfederācijas pilsoņi un viņu ģimenes locekļi”. – Latvijas Vēstnesis, Nr.58, 13.04.2011. – [stājās spēkā 14.04.2011.; zaudējis spēku 01.09.2011.]
32. Ministru kabineta 2011.gada 21.jūnija noteikumi Nr.454 „Noteikumi par ārzemnieka piespiedu izraidīšanu, izceļošanas dokumentu un tā izsniegšanu”. – Latvijas Vēstnesis, Nr.100, 30.06.2011. – [stājās spēkā 01.07.2011.]
33. Ministru kabineta 2011.gada 21.jūnija noteikumi Nr.490 „Grozījumi Ministru kabineta 2010.gada 21.jūnija noteikumos Nr.550 „Noteikumi par ārzemniekam nepieciešamo finanšu līdzekļu apmēru un finanšu līdzekļu esības konstatēšanas kārtību””. – Latvijas Vēstnesis, Nr. 99, 29.06.2011. – [stājās spēkā 30.06.2011.]
34. Ministru kabineta 2011.gada 28.jūnija noteikumi Nr.515 „Noteikumi par valsts nodevas apmēru par vietējās pierobežas satiksmes atļaujas pieprasīšanai nepieciešamo dokumentu izskatīšanu un valsts nodevas maksāšanas kārtību”. – Latvijas Vēstnesis, Nr.105, 08.07.2011. – [stājās spēkā 09.07.2011.]

35. Ministru kabineta 2011.gada 5.jūlija noteikumi Nr.520 „Kārtība, kādā tiek iesniegts un izskatīts iesniegums bērna atzīšanai par Latvijas pilsoni”. – Latvijas Vēstnesis, Nr.105, 08.07.2011. – [stājās spēkā 09.07.2011.]
36. Ministru kabineta 2011.gada 5.jūlija noteikumi Nr.521 „Naturalizācijas iesnieguma pieņemšanas un izskatīšanas kārtība”. – Latvijas Vēstnesis, Nr.105, 08.07.2011. – [stājās spēkā 09.07.2011.]
37. Ministru kabineta 2011.gada 5.jūlija noteikumi Nr.522 „Noteikumi par Pilsonības likumā par Pilsonības likumā noteikto latviešu valodas prasmes un Latvijas Republikas Satversmes pamatnoteikumu, valsts himnas teksta un Latvijas vēstures zināšanu pārbaudi”. – Latvijas Vēstnesis, Nr.105, 08.07.2011. – [stājās spēkā 09.07.2011.]
38. Ministru kabineta 2011.gada 26.jūlija noteikumi Nr.582 „Grozījumi Ministru kabineta 2010.gada 21.jūnija noteikumos Nr.553 „Noteikumi par darba atļaujām ārzemniekiem””. – Latvijas Vēstnesis, Nr.117, 28.07.2011. – [stājās spēkā 29.07.2011.]
39. Ministru kabineta 2011.gada 2.augusta noteikumi Nr.593 „Grozījumi Ministru kabineta 2010.gada 21.jūnija noteikumos Nr.564 „Uzturēšanās atļauju noteikumi””. – Latvijas Vēstnesis, Nr.122, 05.08.2011. – [stājās spēkā 06.08.2011.]
40. Ministru kabineta 2011.gada 16.augusta noteikumi Nr.630 „Noteikumi par kārtību, kādā Latvijas Republika saņem un sniedz palīdzību Eiropas Savienības dalībvalstīm un Šengenas līguma valstīm piespiedu izraidīšanā, izmantojot gaisa telpu, kā arī kārtību, kādā organizējami kopīgi lidojumi starp Eiropas Savienības dalībvalstīm un Šengenas līguma valstīm”. – Latvijas Vēstnesis, Nr.129, 18.08.2011. – [stājās spēkā 19.08.2011.]
41. Ministru kabineta 2011.gada 30.augusta noteikumi Nr.675 „Kārtība, kādā Savienības pilsoņi un viņu ģimenes locekļi ieceļo un uzturas Latvijā”. – Latvijas Vēstnesis, Nr.141, 07.09.2011. – [stājās spēkā 08.09.2011.]
42. Ministru kabineta 2011.gada 30.augusta noteikumi Nr.676 „Vīzu noteikumi”. – Latvijas Vēstnesis, Nr.144, 13.09.2011. – [stājās spēkā 14.09.2011.]
43. Ministru kabineta 2011.gada 27.septembra noteikumi Nr.733 „Noteikumi par izraidāmā ārzemnieka iesnieguma par valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības pieprasījumu un ienākumiem veidlapas paraugu”. – Latvijas Vēstnesis, Nr.155, 30.09.2011. – [stājās spēkā 23.12.2011.]
44. Ministru kabineta 2011.gada 20.oktobra rīkojums Nr.542 „Par Nacionālās identitātes, pilsoniskās sabiedrības un integrācijas politikas pamatnostādņem 2012.–2018.gadam”. – Latvijas Vēstnesis, Nr.167, 21.10.2011. – [stājās spēkā 20.10.2011.]
45. Ministru kabineta 2011.gada 8.novembra noteikumi „Grozījumi Ministru kabineta 2006.gada 3.oktobra noteikumos Nr.811 „Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes nolikums””. – Latvijas Vēstnesis, Nr.178, 10.11.2011. – [stājās spēkā 11.11.2011.]
46. Ministru kabineta 2011.gada 22.novembra noteikumi Nr.894 „Kārtība, kādā nosaka un piedzen izdevumus, kas radušies sakarā ar ārzemnieka piespiedu izraidīšanu, aizturēšanu un turēšanu apsardzībā vai ārzemnieka nosūtīšanu uz valsti, kas personu uzņem atpakaļ”. – Latvijas Vēstnesis, Nr.185, 24.11.2011. – [stājās spēkā 25.11.2011.]
47. Ministru kabineta 2011.gada 27.decembra noteikumi Nr.1016 „Grozījumi Ministru kabineta 2006.gada 31.oktobra noteikumos Nr.889 „Noteikumi par kārtību, kādā cilvēku tirdzniecības upuri saņem sociālās rehabilitācijas pakalpojumus, un kritērijiem personas atzīšanai par cilvēku tirdzniecības upuri””. – Latvijas Vēstnesis, Nr.205, 30.12.2011. – [stājās spēkā 01.01.2012.]

48. Ministru prezidenta 2011.gada 10.jūnija rīkojums Nr.207 „Par darba grupu Programmas cilvēku tirdzniecības novēršanai 2009. – 2013.gadam īstenošanas koordinēšanai”. – Latvijas Vēstnesis, Nr.92, 14.06.2011. – [stājās spēkā 10.06.2011.]
49. Patvēruma likums. – Latvijas Vēstnesis, Nr.100, 30.06.2009. – [stājās spēkā 14.07.2009.]
50. Pilsonības likums. – Latvijas Vēstnesis, Nr.93, 11.08.1994. – [stājās spēkā 25.08.1994.]
51. Starptautisks dokuments „Latvijas Republikas valdības un Kazahstānas Republikas valdības vienošanās par personu atpakaļuzņemšanu”. – Latvijas Vēstnesis, Nr.30, 22.02.2012.
52. Ziņojums par Imigrācijas likuma 23.panta pirmās daļas 3.,28.,29., un 30. punktā paredzēto noteikumu īstenošanas gaitu un rezultātiem. – Pieejams: http://www.mk.gov.lv/doc/2005/IEMInf_300811_investori.2132.doc – [sk. 29.03.2012.]
53. Ziņojums par Latvijas tautsaimniecības attīstību. – Ekonomikas ministrija. – Pieejams: http://www.em.gov.lv/images/modules/items/tsdep/zin_2011_2/zin_2011_dec.pdf – [sk. 27.03.2012.]
54. 2007.gada 7.decembrī parakstītais Latvijas Republikas Iekšlietu ministrijas un Amerikas Savienoto Valstu Enerģētikas departamenta līgums par sadarbību kodolmateriālu un citu radioaktīvo materiālu nelikumīgas pārvadāšanas novēršanas jomā. – [nav publicēts]
55. 2011.gada 25.oktobra Saeimas ārkārtas sēdes darba kārtība. – Pieejams: http://titania.saeima.lv/LIVS11/SaeimaLIVS2_DK.nsf/DK?ReadForm&nr=a331a884-700c-46ec-98d7-2a309d047ff0 – [sk. 02.12.2011.]

56. Eiropas Parlamenta un Padomes 1996.gada 16.decembra direktīva 96/71/EK par strādājošo norīkošanu darbā, kas saistīts ar pakalpojumu sniegšanu. – Oficiālais Vēstnesis, L 018, 21.01.1997.
57. Eiropas Parlamenta un Padomes 2004.gada 29.aprīļa direktīva 2004/38/EK par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā. – Oficiālais Vēstnesis, L 158, 30.04.2004.
58. Eiropas Parlamenta un Padomes 2006.gada 15.marta regula Nr.562/2006, ar kuru ievieš Kopienas Kodeksu par noteikumiem, kas reglamentē personu pārvietošanos pār robežām (Šengenas Robežu kodekss). – Oficiālais Vēstnesis, L 105, 13.04.2006.
59. Eiropas Parlamenta un Padomes 2008.gada 9.jūlija regula Nr.767/2008 par Vīzu informācijas sistēmu (VIS) un datu apmaiņu starp dalībvalstīm saistībā ar īstermiņa vīzām (VIS regula). – Oficiālais Vēstnesis, L 218/60, 13.08.2008.
60. Eiropas Parlamenta un Padomes 2008.gada 19.novembra direktīva 2008/104/EK par pagaidu darba aģentūrām. – Oficiālais Vēstnesis, L 327, 05.12.2008.
61. Eiropas Parlamenta un Padomes 2008.gada 16.decembra direktīva 2008/115/EK par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi. – Oficiālais Vēstnesis, L 348, 24.12.2008.
62. Eiropas Parlamenta un Padomes 2009.gada 18.jūnija direktīva 2009/52/EK, ar ko nosaka minimālos standartus sankcijām un pasākumiem pret darba devējiem, kas nodarbina trešo valstu valstspiederīgos, kuri dalībvalstī uzturas nelikumīgi. – Oficiālais Vēstnesis, L 168, 30.06.2009.

63. Eiropas Parlamenta un Padomes 2009.gada 13.jūlija regula Nr.810/2009, ar ko izveido Kopienas Vīzu kodeksu. – Oficiālais Vēstnesis, L 243/1, 15.09.2009. – [piemērojama ar 05.04.2010.]
64. Eiropas Parlamenta un Padomes 2010.gada 25.marta regula Nr.265/2010, ar kuru Šengenas nolīguma Īstenošanas konvenciju un regulu Nr.562/2006 groza attiecībā uz tādu personu pārvietošanos, kurām ir ilgtermiņa vīzas. – Oficiālais Vēstnesis, L 85/1, 31.03.2010.
65. Padomes 2001.gada 28.maija direktīva 2001/40/EK par tādu lēmumu savstarpēju atzīšanu, kas attiecas uz trešo valstu valstspiederīgo personu izraidīšanu. – Oficiālais Vēstnesis, L 149, 02.06.2001.
66. Padomes 2003.gada 18.februāra regula Nr.343/2003 ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts pilsoņa patvēruma pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm. – Oficiālais Vēstnesis, L 50/1, 25.02.2003.
67. Padomes 2003.gada 25.novembra direktīva 2003/109/EK par to trešo valstu pilsoņu statusu, kuri ir kādas dalībvalsts pastāvīgie iedzīvotāji. – Oficiālais Vēstnesis, L 016, 23.01.2004.
68. Padomes 2003.gada 25.novembra direktīva 2003/110/EK par palīdzību tranzīta gadījumos, lai veiktu izraidīšanu pa gaisa ceļu. – Oficiālais Vēstnesis, L 321, 06.12.2003.
69. Padomes 2004.gada 29.aprīļa lēmums Nr.2004/537/EK par kopēju lidojumu organizēšanu ar mērķi no divu vai vairāku dalībvalstu teritorijas izraidīt trešo valstu piederīgos, uz kuriem divu vai vairāku dalībvalstu teritorijā attiecas izraidīšanas pasākumi. – Oficiālais Vēstnesis, L 261, 06.08.2004.
70. Padomes 2004.gada 26.oktobra regula Nr.2007/2004, ar ko izveido Eiropas Aģentūru operatīvās sadarbības vadībai pie Eiropas Savienības dalībvalstu ārējām robežām. – Oficiālais Vēstnesis, L 349/1, 25.11.2004.
71. Padomes 2008.gada 14.maija lēmums Nr.2008/381/EK, ar ko izveido Eiropas migrācijas tīklu. – Oficiālais Vēstnesis, L 131, 21.05.2008.
72. Padomes 2009.gada 25.maija direktīva 2009/50/EK par trešo valstu valstspiederīgo ieceļošanu un uzturēšanos augsti kvalificētas nodarbinātības nolūkos. – Oficiālais Vēstnesis, L 155/17, 18.06.2009.
73. 2007.gada 13.decembrī parakstītais Lisabonas līgums, ar ko groza Līgumu par Eiropas Savienību un Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu. – Oficiālais Vēstnesis, C 306, 17.12.2007.

Literatūra:

1. Advokāts: vajag kārtību gadījumiem, kad valsts ir bez «galvas» un «kakla». – Pieejams: <http://www.apollo.lv/portal/news/articles/239740> – [sk. 02.12.2011.]
2. Aicinām uz konferenci: „Imigrantu integrācija Latvijā: nolemtība vai iespēja?”. – Pieejams: <http://www.providus.lv/public/27508.html> – [sk. 12.12.2011.]
3. Deklarācija par Valda Dombrovska vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību. – Pieejams: <http://www.mk.gov.lv/lv/mk/darbibu-reglamentejosie-dokumenti/valdibasdek/> – [sk. 26.03.2012.]
4. Dombrovska runa Vienotības dibināšanā. – Pieejams: <http://valdisdombrovskis.lv/dombrovska-runa-vienotibas-dibinasana/> – [sk. 26.03.2012.]

5. Dombrovskis pieņem Mūrnieces demisiju. – Pieejams:
<http://www.diena.lv/sabiedriba/politika/dombrovskis-pienem-murnieces-demisiju-768415>
– [sk. 05.12.2011.]
6. Ierobežojumi imigrantu bērnu tiesībām Latvijā. – Pieejams:
http://politika.lv/temas/sabiedribas_integracija/19006/ – [sk. 05.12.2012.]
7. Imigrantu integrācija Latvijā: valsts valodas apguve un pilsoniskā izglītība. – Pieejams:
http://politika.lv/temas/sabiedribas_integracija/19005/ – [sk.05.12.2011.]
8. Nodibina Zatlera Reformu partiju; eksprezidentu ievēl par priekšsēdi. – Pieejams:
<http://www.delfi.lv/news/national/politics/nodibina-zatlera-reformu-partiju-eksprezidentu-ievēl-par-priekssēdi-plkst2210.d?id=39734803> – [sk. 26.03.2012.]
9. Nolemj likvidēt Tautas partiju. – Pieejams:
http://www.tvnet.lv/zinas/latvija/384154_nolemj_likvidet_tautas_partiju –
[sk.02.12.2011.]
10. Par parakstu vākšanas likuma „Grozījumi Latvijas Republikas Satversmē” ierosināšanai rezultātu. – Pieejams: <http://web.cvk.lv/pub/public/30044.html> – [sk. 05.12.2011.]
11. Pētījums „Par patvēruma meklētāju, bēgļu un personu, kurām piešķirts alternatīvais statuss, piekļuvi izglītībai Latvijā”. – Latvijas Cilvēktiesību centrs. – Pieejams:
<http://www.humanrights.org.lv/html/lv/aktual/publ/30459.html?yr=2011> – [sk. 10.04.2012.]
12. Pliners: mācības tikai latviešu valodā uzkurinās starpnacionālo naidu. – Pieejams:
<http://www.apollo.lv/portal/news/articles/231064> – [sk. 05.12.2011.]
13. Valdības rīcības plāns Deklarācijas par Valda Dombrovskā vadītā Ministru kabineta iecerēto darbību īstenošanai. – Pieejams:
<http://www.mk.gov.lv/lv/mk/tap/?pid=40206502&mode=mk&date=2011-02-15> – [sk. 05.12.2011.]
14. Valsts prezidenta Valda Zatlera paziņojums Latvijas tautai. – Pieejams:
<http://www.apollo.lv/portal/news/articles/239407?ref=news-r-op> – [sk. 02.12.2011.]
15. Vienošanās par koalīcijas izveidi. – Pieejams: <http://valdisdombrovskis.lv/vienosanas-par-koalicijas-izveidi/> – [sk. 26.03.2012.]
16. „Visu Latvijai!” un „Tēvzemei un Brīvībai”/LNNK apvienošanās kongress. – Pieejams:
<http://www.tb.lv/jaunums/visu-latvijai-un-tevzemei-un-brivibailnnk-apvienosanas-kongress> – [sk. 26.03.2012.]
17. Zatlera Reformu partijas, Vienotības un Nacionālās apvienības vienošanās par reformu un tiesiskuma koalīcijas un valdības izveidošanu. – Pieejams: <http://reformupartija.lv/wp-content/uploads/2011/10/10-> [sk. 26.03.2012.]
18. Ziņojums par Imigrācijas likuma 23.panta pirmās daļas 3.,28.,29., un 30. punktā paredzēto noteikumu īstenošanas gaitu un rezultātiem. – Pieejams:
http://www.mk.gov.lv/doc/2005/IEMInf_300811_investori.2132.doc – [sk. 29.03.2012.]
19. Ziņojums „Par patvēruma meklētāju aizturēšanu un aizturēšanas alternatīvām Latvijā”. – Latvijas Cilvēktiesību centrs. – Pieejams:
<http://www.humanrights.org.lv/html/lv/aktual/publ/30681.html?yr=2011> –
[sk.25.04.2012.]
20. 2011.gada 23.jūlija tautas nobalsošana par 10.Saeimas atlaišanu. – Pieejams:
<http://web.cvk.lv/pub/public/29957.html> – [sk.02.12.2011.]

21. 11.Saeimas vēlēšanas. – Pieejams: <http://web.cvk.lv/pub/public/30047.html> – [sk. 02.12.2011.]
22. 2011.gada 25.oktobra Saeimas ārkārtas sēdes darba kārtība. – Pieejams: http://titania.saeima.lv/LIVS11/SaeimaLIVS2_DK.nsf/DK?ReadForm&nr=a331a884-700c-46ec-98d7-2a309d047ff0 – [sk. 02.12.2011.]
23. 2011.gada tautas skaitīšana. Galvenie rādītāji. – Pieejams: <http://www.csb.gov.lv/statistikas-temas/2011gada-tautas-skaitisana-galvenie-raditaji-33608.html>. – [sk. 26.03.2012.]